

T.C.

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**Behiç AK'ın “Gülümseten Öyküler” Dizinindeki Hikâye
Kitaplarının Kalıplaşmış Söz Varlığı Açısından İncelenmesi
Yüksek Lisans Tezi**

Mehmet UZ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ÖZCAN

AĞRI-2019

Her Hakkı Saklıdır.

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**BEHİÇ AK'IN “GÜLÜMSETEN ÖYKÜLER” DİZİNİNDEKİ HİKÂYE
KİTAPLARININ KALIPLAŞMIŞ SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET UZ

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET FATİH ÖZCAN

AĞRI-2019

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “BEHİÇ AK’IN “GÜLÜMSETEN ÖYKÜLER” DİZİNİNDEKİ HİKÂYE KİTAPLARININ KALIPLAŞMIŞ SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ“ adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanması için verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

X Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

(.../12/2019)

Mehmet UZ

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ÖZCAN danışmanlığında, **Mehmet UZ** tarafından hazırlanan bu çalışma 04/10/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi** Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖZTÜRK

İmza:.....

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ÖZCAN

İmza:.....

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Nurullah ŞAHİN

İmza:.....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../2020 tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

.... /...../2020

Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ
Enstitü Müdürü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEHİÇ AK'IN “GÜLÜMSETEN ÖYKÜLER” DİZİNİNDEKİ HİKÂYE KİTAPLARININ KALIPLAŞMIŞ SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mehmet UZ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ÖZCAN

Eylül 2019

ÖZET

Yazın alanında Türkçe, söz varlığı açısından geniş ve zengin bir kullanıma sahiptir. Bu zengin kullanım özellikle Türkçenin özünü korumak ve yaşatmak açısından edebi eserlerde ayrı bir öneme sahiptir. Türkçe söz varlığının gelecek nesillere aktarımında sıklıkla kullanılan edebiyat eserleri hikâye kitaplarıdır. Hikâye kitapları yazınında Türkçe söz varlığını ustaca kullanan yazarlardan bir tanesi Behiç Ak'tır. Bu çalışmada yazarın “Gülümseten Öyküler” dizindeki çocuk hikâyeleri örneklem olarak seçilmiş ve dizide yer alan on (10) kitap incelemeye tabi tutulmuştur. Nitel yaklaşıma uygun olarak desenlenen araştırmada, doküman inceleme yoluyla toplanan verilerin yorumlanmasında içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Dolayısıyla Behiç Ak'ın çocuk hikâyelerinde Türkçenin söz varlığını kullanım şeklinin ve “atasözü, deyim, tekerleme, bilmece ve ikileme” gibi unsurları kullanım sıklığının incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Böylece elde edilen veriler ışığında Behiç Ak'ın bu yapıtlarında söz varlıklarını oluşturan söz varlığı unsurları ve bu unsurların kullanım sıklığı belirlenmiştir. Bu amaçla yazarın Türkçe söz varlığına dair kullandığı eserlerde incelenerek yazar hakkında bu bağlamda bir değerlendirmeye ulaşılmıştır. Bu değerlendirmede Behiç Ak'ın çocuk kitaplarında daha çok deyim ve ikileme gibi söz varlığı unsurlarını sıklıkla kullandığı; tekerleme, bilmece ve atasözü gibi söz varlığı unsurlarını ise daha az sıklıkla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın Türkçenin söz varlığı açısından zengin bir dil olmasına dikkat çekmesi ve bu yönde alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, kalıplaşmış söz varlığı, söz varlığı unsurları, Behiç Ak, hikâye kitapları.

MASTER'S THESIS

ANALYSIS OF BEHİÇ AK'S STORY BOOKS IN “GÜLÜMSETEN ÖYKÜLER” SERIES IN TERMS OF STEREOTYPED VOCABULARY

Mehmet UZ

Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih ÖZCAN

September, 2019

ABSTRACT

In the field of literature, Turkish has a wide and rich usage in terms of vocabulary. This rich usage has a special importance in literary works, especially in terms of preserving and maintaining the essence of Turkish language. Literary works that are frequently used in transferring Turkish vocabulary to future generations are story books. Behiç Ak is one of the authors who skilfully uses Turkish vocabulary in child literature. In this study, children's stories in the author's “Gülümseten Öyküler” series were selected as samples and ten (10) books in the series were reviewed. Descriptive analysis method was used in the examination of the books and the contents were visualized as graphics in categories. Therefore, examining Behiç AK's use of Turkish vocabulary in story books and the frequency of using elements such as “proverb, idiom, nursery rhyme, riddle and dilemma” constitutes the purpose of the study. Thereby, in the light of the data obtained, the linguistic elements that constitute the vocabulary and the frequency of using these elements have been determined in these works of Behiç Ak. For this purpose, the author's use of Turkish vocabulary was examined in his works and an evaluation was reached about the author in this context. In this assessment, it was concluded that Behiç Ak frequently used the elements of vocabulary such as idioms and dilemmas, and less frequently used the elements of vocabulary such as nursery rhymes, riddles and proverbs in children's books. This study is expected to draw attention to the fact that Turkish is a language rich in vocabulary, and it is aimed to contribute to the literature in this direction.

Keywords: Turkish, stereotyped vocabulary, elements of vocabulary, Behiç Ak, story books.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın yürütülmesinde bana rehber olan, büyük emeği geçen değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fatih Özcan'a ve desteklerini benden esirgemeyen değerli hocalarım Arş. Gör. Ahmet Karabulut'a ve Arş. Gör. Muhammed Tunagür'e teşekkürlerimi sunarım.

Yoğun çalışmam sırasında ihmal ettiğim ve desteklerini sürekli hissettiğim sevgili eşim Fatma ile biricik kızım İdil Nehir'e sonsuz sevgilerimi sunarım.

Ayrıca çalışmamda emekleri olan ve beni sürekli destekleyen iş arkadaşım Nurullah Güzeç'e, Türkan Kazaylek'e, Duygu Aydemir'e ve Gökhan Cerşit'e teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR.....	x
TABLolar DİZİNİ	xi
GRAFİKLER DİZİNİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı	2
1.3.Araştırmanın Önemi.....	2
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	2

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. Söz Varlığı.....	4
2.1.1. Tanımı ve Kapsamı.....	4
2.1.2. Atasözleri.....	5
2.1.3. Deyimler	7
2.1.4. İkişemeler	8
2.1.5. Bilmeçeler.....	10
2.1.6. Tekerlemeler.....	11
2.2. İlgili Araştırmalar	13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BEHİÇ AK.....	20
3.1. Behiç AK'ın Hayatı ve Edebi Kişiliği	20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM.....	22
4.1.Çalışmanın Modeli	22
4.2.Çalışma Materyalleri	22
4.3.Verilerin Toplanması.....	23
4.4.Verilerin Analizi.....	23

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM	25
5.1. “Buzdolabındaki Köpek” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	25
5.2. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	28
5.3. “Havva ile Kaplumbağa” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	31
5.4. “Güneşi Bile Tamir Edene Adam” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	33
5.5. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	35
5.6. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	37
5.7. “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	40
5.8. “Pat Karikatür Okulu” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	43
5.9. “Galata’nın Tembel Martısı” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	46
5.10. “Akvaryumdaki Tiyatro” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı	48

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE TARTIŞMA	52
KAYNAKÇA	56
EKLER	60
ÖZGEÇMİŞ	65

KISALTMALAR

Bs. : Baskı

Ed. : Editör

TDK: Türk Dil Kurumu

TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

s.: Sayfa

ss.: Sayfa sayısı

vb.: ve benzeri

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Behiç Ak'ın Edebiyata Katkısı.....	21
Tablo 2: “Buzdolabındaki Köpek” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	25
Tablo 3: “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	28
Tablo 4: “Havva ile Kaplumbağa” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	31
Tablo 5: “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	33
Tablo 6: “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	35
Tablo 7: “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	37
Tablo 8: “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	40
Tablo 9: “Pat Karikatür Okulu” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	43
Tablo 10: “Galata’nın Tembel Martısı” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	46
Tablo 11: “Akvaryumdaki Tiyatro” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları	48

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1	“Buzdolabındaki Köpek” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	26
Grafik 2	“Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	29
Grafik 3	“Havva ile Kaplumbağa” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	32
Grafik 4	“Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	34
Grafik 5	“Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	36
Grafik 6	“Geçmişe Tırmanan Merdiven” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	40
Grafik 7	“Vapurları Seven Çocuk” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	43
Grafik 8	“Pat Karikatür Okulu” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	46
Grafik 9	“Galata’nın Tembel Martısı” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	48
Grafik 10	“Akvaryumdaki Tiyatro” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği	51

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya temel teşkil eden problem durumu ve alt problemler ile araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bir yapıtı meydana getiren en önemli unsur söz varlığıdır. Bir eserde söz varlığı ne kadar zenginse o yapının dilinin, üslûbunun ve içeriğinin de o kadar zengin olması beklenir. Yapıtın yazarı okuyucuyla iletişimini söz varlığı üzerinden kurar, duygularını ve düşüncelerini söz varlığıyla aktarır. Okuma eyleminin en önemli kazanımlarından biri de kelime haznesini zenginleştirmektir (Yolcu, 2018:1). Özellikle Türkçe öğretiminde söz varlığı kazanımları çok büyük öneme sahiptir. Bahsedilen önem doğrultusunda çalışmamızın problemini; “Behiç Ak’ın Gülümseten Öyküler dizinindeki hikâye kitaplarında söz varlığı unsurlarının (tekerlemeler, atasözleri, deyimler, bilmeceler, ikilemeler) neler olduğu ve bu unsurların ne sıklıkla kullanıldığı?” sorusu oluşturmaktadır.

Bu temel problem cümlesi çerçevesinde aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır;

1. Behiç AK’ın hikâye kitaplarında söz varlığını oluşturan “tekerlemeler” nelerdir ve kullanım sıklıkları nedir?

2. Behiç AK’ın hikâye kitaplarında söz varlığını oluşturan “atasözleri” nelerdir ve kullanım sıklıkları nedir?

3. Behiç AK’ın hikâye kitaplarında söz varlığını oluşturan “deyimler” nelerdir ve kullanım sıklıkları nedir?

4. Behiç AK’ın hikâye kitaplarında söz varlığını oluşturan “bilmeceler” nelerdir ve kullanım sıklıkları nedir?

5. Behiç AK’ın hikâye kitaplarında söz varlığını oluşturan “ikilemeler” nelerdir ve kullanım sıklıkları nedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler dizinindeki hikâye kitaplarının kalıplaşmış söz varlığı açısından incelenmesi ve bu söz varlığı unsurlarının tespit edilmesidir. Kitaplarda bulunan söz varlıklarının tespit edilmesi ve kullanım sıklıklarının belirlenmesi sonucunda Behiç Ak'ın kitapları hakkında bir değerlendirmeye ulaşmak mümkündür. Hikâyelerdeki hangi söz varlığı unsurlarının öne çıktığı, hangilerinin ise geri planda kaldığı tespit edilerek, bu doğrultuda bir değerlendirme yapılması, değerlendirme ve karşılaştırmalar sonucunda ortaya çıkan bulgu ve sonuçların tablo ve grafiklerle somutlaştırılması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocuklar kitaplar aracılığıyla dünyada olup biten şeyler hakkındaki bilgilerini geliştirdikleri gibi kendilerine ait duyarlılıklarını, hayal güçlerini, yaratıcılıklarını ve iletişim becerilerini de geliştirirler. Çocuklar günlük olaylar hakkında deneyim kazanır ve sosyal davranış örneklerini öğrenerek toplum içinde uygun davranışlar sergilerler (Demir ve Ungan, 2016: 42). Bu tür kaynaklar, çocukları doğrudan etkilediği için eserlerin araştırılması ihtiyaç haline gelmiştir. Söz varlığı açısından çocuk kitapları çocukların dilsel gelişiminin yanında zihinsel, ahlaki, kültürel olarak da gelişimine katkı sağlamaktadır. Türkçenin söz varlığı açısından zengin oluşu çocuklara hikâyeler aracılığıyla kelime haznelerini genişletme imkânı tanımaktadır.

Yapılan bu çalışmada Behiç Ak'ın hikâye kitaplarının kalıplaşmış söz varlığı bakımından incelenmesi ve bu kitapların Türkçenin söz varlığını ne denli temsil ettiğinin belirlenmesi açısından önemlidir. Behiç Ak'ın eserlerinin söz varlığı açısından daha önce incelenmemiş olması da çalışmanın önemini arttırmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, Behiç AK'ın Gülümseten Öyküler dizinindeki on (10) hikâye kitabıyla sınırlandırılmıştır. Bu sınırlamaya gidilmesinde yazarın “çocuk romanları” adı altında yayımlanan eserlerinin çeşitli yayınevleri tarafından hikâye olarak da ele alınması, roman konusu hakkında net bir sınıflama yapılamaması etkili olmuştur.

Bu araştırmada incelenen Behiç Ak'ın hikâye kitapları şunlardır:

- Buzdolabındaki Köpek
- Kedilerin Kaybolma Mevsimi
- Havva İle Kaplumbağa
- Güneşi Bile Tamir Eden Adam
- Alaaddin'in Geveze Su Boruları
- Vapurları Seven ocuk
- Pat Karikatür Okulu
- Galata'nın Tembel Martısı
- Akvaryumdaki Tiyatro
- Geçmişe Tırmanan Merdiven

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın konusu ile ilgili literatür taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1. Söz Varlığı

2.1.1. Tanımı ve Kapsamı

Söz varlığı bir topluluğun dünyayı kendi bakış açısına göre yorumlayarak oluşturduğu bir bütünün adıdır. Söz varlığı, yalnızca bir dilde bulunan seslerin birleşimiyle meydana gelen simgeler, kodlar veya sözcükler olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan topluluğun kavramlar dünyasının, maddi ve manevi kültürünün, dünyaya bakış açısının ve bu bakış açısı etrafında şekillenen yaşam tarzının yansıtıcısı olarak algılanmalıdır (Aksan, 2006).

Söz varlığı kişilerin birbirleriyle olan iletişiminden doğmuştur. “İnsanlık tarihi ile başlayan iletişim tohumu, insanlara birbiriyle anlaşabilme ve bu yolla beraber yaşayabilme fırsatı vermiştir” (Aydemir, 2018: 21). Bu birliktelikte insanların birbiriyle iletişim kurabilmesi için doğal bir vasıtaya ihtiyaç vardır ve bunu da sağlayan dildir. İnsan; duygularını, düşüncelerini, başkalarına aktarmak için dili bir araç olarak kullanmaktadır. Toplumun bireylerinin çokluğu ve çeşitliliği kurulan iletişime bağlı olarak o dile bir zenginlik katmaktadır. “Kişinin iletilenleri tam ve doğru anlayabilmesi, duygu ve düşüncelerini açık ve etkili bir biçimde anlatabilmesi, anadilinde düşünme ve duygu üretme yetkinliğine ulaşmasıyla olanaklıdır. Karışık, gelişmemiş ya da kavramsal bakımdan yoksul olan bir dil, kişinin özgürce düşünmesini, duyumsayabilmesini engeller” (Sever, 2013: 91). Dolayısıyla her toplumun kendine ait bir söz varlığı vardır; bu söz varlığı da toplumu meydana getiren tüm unsurları barındırır. Aytan’a (2016: 210) göre kültürel mirasın, gelenek ve göreneğin, toplumsal eylemlerin, insan ilişkilerin kurucu unsurlarından birisi dilin sahip olduğu söz varlığıdır.

Bir dilin gelişim sürecine söz varlığı açısından bakıldığında, bir topluma ait tarihsel olayların dildeki izlerine rastlamak mümkündür. Toplamların yaşadıkları göçler, evlilikler, ölümler vb. toplumsal olayların incelenmesi bir dildeki kelimelerin geçirdiği değişimleri ortaya çıkarmaktadır. Özellikle söz varlığının temel unsurları olan atasözlerine, deyimlere,

bilmecelere, ikilemelere ve tekerlemelere bakıldığında yaşanan değişimlerin izleri görülebilmektedir. Bu durum söz varlığının tanımlanmasında da her yazarın benzer ifadeler kullanarak farklı bir söz varlığı tanımlamasıyla karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımlamalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Korkmaz' a (2007: 27) göre söz varlığı; “Diller, her kavmin kendi toplum yapısına göre şekillenmiş özel birer anlaşma sistemi olduğu için dünyadaki kavim sayısınınca dil var demektir. Bugün yeryüzünde kaç dil konuşulduğunu kesin bir sayı ile belirtmek güçtür. Bu güçlük, yeryüzünün daha yeterince tanınmamış olan bölgelerinde işlenip incelenmemiş veya henüz bir yazı dili durumuna gelmemiş birtakım dillerin varlığından ileri gelmektedir. Bunun yanında, bir dile veya dil ailesine bağlılığı henüz kesinleşmemiş bulunan diller de vardır. Bununla birlikte dil bilimi alanında yapılan çeşitli tespit ve sayımlara göre, dünyada ölü veya yaşayan 3000’in üzerinde dil bulunmaktadır” şeklinde tanımlanmıştır. Ergin (2002: 175) ise “Dil ilk bakışta kelimelerden, kelime gruplarından ve cümlelerden ibarettir. Fakat esas itibarıyla cümlelerden ibarettir. İnsan konuşurken, yazarken dil birbirini takip eden cümleler halinde akıp gider, cümleler halinde ortaya çıkar. İnsanlar duygularını, düşüncelerini, meramlarını birbirlerine cümleler halinde aktarır, cümleler halinde konuşur, cümleler halinde yazarlar” diyerek söz varlığının meydana getireceği cümlenin önemine vurgu yapmıştır. Bir diğer tanım da ise söz varlığı; “bir topluluğun diline ait olan sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelen ögeleri ve bu sözcüklerle oluşturulmuş olan deyim, atasözü gibi kalıp ifadeleri kapsayan anlamlı birlikler bütünüdür” (Aksan 2002: 13) şeklinde tanımlanmıştır. Dil ve söz varlığına dair çeşitli tanımların dilin ve söz varlığının ne kadar zengin olduğunu ve çeşitliliğe, üretime açık bir yapısı bulunduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Bir dilin söz varlığı o dilin bel kemiğini oluşturan, kültürünü taşıyan ve aktaran önemli bir birikimdir. Söz varlığını oluşturan atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, ikileme gibi çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar söz varlığı unsurları olarak farklı görevlerde kullanılmakta ve içinde her dile özgü nitelikler barındırmaktadır.

2.1.2. Atasözleri

Atasözü, kimin tarafından söylendiği belli olmayan, her milletin benimsemiş olduğu kısa ve öğüt verici söz, darbımesel, deme, sav (TDK, 2019) olarak tanımlanmaktadır. Atasözleri araştırmacı ve dil bilimciler tarafından farklı şekillerde tanımlanmış olsa da sonuç itibarıyla aynı anlama gelecek şekilde ifade edilmiştir. Aksan’a (2009: 38) göre atasözleri insanın

“deneyimlerinden, bilgeliğinden ve benzetme gücünden kaynaklanan atasözleri dünyanın her dilinde vardır; çoğunlukla bir tümce biçiminde oluşarak bir yargı anlatan, kimi zaman ölçü ve uyakla, söyleyiş açısından daha etkili olmaya yönelik sözlerdir”. Çobanoğlu’na (2003:160) göre ise, atasözleri “atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran, kültürel birliktelik ve sosyal olarak bir arada yaşama ilkelerine dönüştüren ve kalıplaşmış şekilleri bulunan, sosyal ve kültürel olarak benimsenmiş ve meşruiyetleri tartışmasız kabul gören özlü sözlerdir”. Üstüner (2002: 35) de insanların tarih boyunca edindiği değer; ahlak, terbiye, ekonomi, hukuk gibi bütün toplumsal konuların atasözlerinde dile getirildiğini belirtmektedir.

Yukarıda yazarların yaptığı tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere atasözleri bir nevi toplumsal hafızanın önemli bir parçası sayılmaktadır. Atasözleri kısa sözlerdir; fakat topluma yol göstericidir. Bir millete ait olan atasözleri aslında o milletin gelenek göreneklerini, onlara ait yaşam biçimini yansıtır. Atasözleri her dilde vardır çünkü atasözleri ulusal bir nitelik taşımasına rağmen düşünce bakımında toplumların ortak değeridir. Örneğin, bir Çin atasözü der ki: “Shi fu ling jin men, xiu xing zai ge ren/ Hoca kapıyı açar, içeri kendin girersin.”

1. Atasözleri genellikle mecaz anlamlıdır;

“Her taş baş yarmaz”

“Körle yatan şaşı kalır”

“Atılan ok geri dönmez”

“Her koyun kendi bacağından asılır”

“Kazan gelen yerde tavuk esirgenmez”

2. Gerçek anlamda kullanılan bazı atasözleri de vardır;

“Dost ile ye iç alışveriş etme”

“Huylu huyundan vazgeçmez”

“Son pişmanlık fayda etmez”

“Bugünün işini yarına bırakma”

“İnsan beşer, kuldur şaşar”

3. Atasözleri geleneklerden, toplumsal olaylardan, doğa olaylarından ve öğütlerden bahseder;

“Gülme komşuna gelir başına” (öğüt)

“ Ayağını yorganına göre uzat” (öğüt)

- “Kız beşikte çeyiz sandıkta” (gelenek)
“Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır” (gelenek)
“Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın” (toplumsal olay)
“Araba devrilince yol gösteren çok olur” (toplumsal olay)
“Ağustosun yarısı yaz, yarısı kışır” (doğa olayları)
“Göge direk, denize kapak olmaz” (doğa olayları)

2.1.3. Deyimler

Deyim; “belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür” (Aksan 2009: 37). Toplumların ortak değeri olan ve kim tarafından söylendiği bilinmeyen kalıplaşmış sözlerdir. Deyimler en az iki sözcükten oluşur; ancak bu varsayımı kabul etmeyen Aksan’a (2009: 38) göre tek bir sözcükle de ifade edilen deyimler de vardır. Örnek olarak “akşamcı”, “kaşarlanmış”, “sudan”, “gedikli” gibi tek sözcükten oluşan değişmeceli kullanımları göstermiştir. Deyimlerde bulunan sözcüklerin yerleri değiştirilemez veya eş anlamlı kelimeler kullanılmaz (Aksoy 1989: 38). Çünkü deyimlerde bir sözdizimi vardır ve bu sözdizimine dikkat edilmesi gerekir. Örneğin; “çantada keklik” bir deyimdir; ancak “keklik çantada” denildiğinde deyimın sözdizimi bozulduğundan dolayı anlamını yitirir. Aynı şekilde deyimde bulunan bir sözcüğün yerine eş anlamlı bir sözcük kullanılamaz. Örneğin; “başkaldırmak” bir deyimdir. “Baş” sözcüğün eş anlamlısı olan “kafa” sözcüğü yer değiştirilerek kullanıldığında “kafa kaldırmak” deyimini anlamını yitirir.

1. Gerçek anlamı dışında, mecaz anlamda kullanılan deyimler;

- “Küplere binmek”
“Pot kırmak”
“Kan ağlamak”

2. Gerçek anlamda kullanan bazı deyimler;

- “İyi gün dostu olmak”
“Çoğu gitti azı kaldı”
“Kimi kimsesi olmamak”

3. Cümle halinde kullanılan deyimler;

“Atı alan Üsküdar’ı geçti”
“Kaleminden kan damlıyor”
“Yorgan gitti, kavga bitti”

4. Zıt anlamlı deyimler;

“Kulağını açmak”- “Kulak tıkamaz”
“Göze girmek”- Gözden düşmek”
“Ayağı alışmak”- “Ayağı kesmek”

5. Eksilteli anlatıma sahip deyimler;

“Baştan ayağa” (Baştan ayağa değin anlamında)
“Çat kapı” (Çat diye kapıyı vurmak anlamında)
“Kan kırmızı” (Kan gibi kırmızı anlamında)

2.1.4. İkilemeler

Türkçede “anlamı pekiştirip ve anlatımı güçlendirmek üzere aynı sözcüklerin yinelenmesi, yakın ya da karşıt anlamlı sözcüklerin de art arda kullanılması ile oluşan sözcük öbeğine ikileme denir” (Şimşek, 1987: 82). İkilemeler birbirine yakın veya karşıt olan sözcüklerin, seslerin veya birbirini çağrıştıran kelimelerin yan yana gelmesiyle oluşan sözcük gruplarıdır. İkilemeler genellikle sözcüklerin kalıplaşmasıyla oluşan söz öbekleridir. Türkçede ikilemeler cümlelerin anlamını güçlendirir, aynı zamanda cümlelerin akıcı olmasını sağlar. İkilemeler de atasözleri ve deyimler gibi dili zenginleştiren, anlatımı çekici kılan ve estetik hale getiren unsurlardır.

İkilemeler, Türkçenin söz varlığında önemli bir yer tutmaktadır. Akyalçın’ın (2007) *Türkçe İkilemeler Sözlüğü* isimli kitabı ikilemeler konusunda iyi bir örnektir ve ikilemelerin çoğunu bir araya toplayan kapsamlı bir çalışmadır. Ayrıca söz konusu kitap bu çalışmada ikilemeleri tespit etmede kullanılmıştır.

İkilemeler genellikle beş başlık altında incelenmektedir:

1. Değişik sözcük türlerinden aynı sözcüğün yinlendiği ikilemeler;

“Ağır ağır”
“Konuşa konuşa”
“Atlaya atlaya”

“Soğuk soğuk”
“Konuşa konuşa”

2. Değişik sözcük türlerinden eş anlamlı ikilemeler;

“Bitmek tükenmek”
“ Sağ salim”
“ Doğru dürüst”
“Ses seda”
“Güçlü kuvvetli”

3. Değişik sözcük türlerinden zıt anlamlı sözcüklerle kurulan ikilemeler;

“İyi kötü”
“Aşağı yukarı”
“ Büyük küçük”
“Alt üst”
“ Düş kalka”

4. Yansımali ikilemeler;

“Gümbür gümbür”
“Tıkır tıkır”
“Çatır çatır”
“Şırl şırl”
“Vızır vızır”

5. Ön sesi “m” ile değiştirilerek yüklenen ikilemeler;

“Para mara”
“Dere mere”
“Hızlı mızlı”
“Yara mara”
“Tencere mencere”

2.1.5. Bilmeceler

Bilmeceler, herhangi bir kavramın (eşya, hayvan bitki doğa olayı ...) ismini vermeden ona ait bir ipucunun verilmesiyle üstü kapalı anlatılması ve bu kavramın karşılığının buldurulması çalışmasıdır. Bilmeceler, kimin tarafından söylendiği bilinmeyen söz varlığı unsurlarıdır. Özcan (2019:251) bilmeceyi; dolaylı yoldan verilen bir bilginin, nesnenin verilen özelliklerden hareketle buldurulan ve muhatabın hazırcevaplığını ve hızlı düşünme yetilerini çalıştıran bir zihinsel etkinlik olarak tanımlamıştır.

“Bilmeceler, tabiat unsurları ile bu unsurlara bağlı hâdiseleri; insan, hayvan ve bitki gibi canlıları; eşyayı; akıl, zekâ veya güzellik nev’inden mücerret kavramlarla dinî konu ve motifleri vb. kapalı bir şekilde yakın uzak münasebetler ve çağrışımlarla düşünce, muhakeme ve dikkatimize aksettirerek bulmayı hedef tutan kalıplaşmış sözlerdir” (Elçin, 1987: 91).

Günlük hayattaki olayları konu edinen ve içerik açısından zengin bir özelliğe sahip olan bilmeceler, Türkiye halkının zevklerinin parıltısı olarak eğlence vasıtası olmakla birlikte, kişilerde eleştirel düşünme gücünü geliştirmesi bakımından da önemlidir. Ayrıca Türkçenin estetik yapısını ve edebi zevkini sergilediklerinden dolayı da yazında ayrı bir öneme haizdir (Kaya, 1999: 463). Bilmeceler kültürel izleri edinmenin yanında bir toplumun düşünce yapısından da etkilenmektedir.

Ala bakar mora bakar	Dağda idim bağ idim
Oturmuş bakla satar	Başı tuğlu bey idim
Baklanın okkası kaçta dedim	Eve geldim evlendim
Çıldır çıldır yüzüme bakar	Bilimecek bağlandım.
(KURBAĞA)	(SÜPÜRGE)
Uzun uzun dervişler	Uzun uzun urganlar
Gece bize gelmişler	Ucu benim elimde
O geder oynamışlar	Bülbüller feryat eder
Hurda haşıl olmuşlar	Ruhu benim elimde
(ERİŞTE)	(BAĞLAMA, SAZ)

2.1.6. Tekerlemeler

Tekerlemeler, Türk Halk Edebiyatı türlerinden olan konu, şekil ve muhteva bakımından kesin sınırları çizilmemiş bir edebiyat türüdür. Bu tür üzerinde alan yazında ne yazık ki fazla çalışma bulunmamaktadır. Albayrak, tekerlemeleri bir takım ses tekrarları, kelime oyunları ile mısra sonu ve mısra başı kafiye ya da ses benzerlikleridir ve şiir düzenine uydurulmuş, belli bir anlam ifade etmeyen bir takım kelimelerin sıralanmasından meydana gelen öbeklerdir (Albayrak, 1983: 67) şeklinde açıklamaktadır. Tekerleme anlatımında daha çok çocuklara hitap eden bir üslup kullanıldığı fark edilmektedir.

Çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan tekerlemeler dört gruba ayrılırlar;

1. Oyun Tekerlemeleri; Oyun tekerlemeleri anlatımına göre bazen anlamlı bazen de anlamsız olabilmektedir. Oyun tekerlemeleri hem bilinen hem de bilinmeyen kelimelerle veya gelişigüzel kelimelerle kurulmaktadır. Bilinen kelimeler, hayatın yani gerçeğin içinde yer alırken, bilinmeyen kelimeler, hayali yani şu an var olmayanı anlatmaktadır. Anlamsız ya da gelişigüzel olarak kabul edilen sözcükler, çocuk için gerçekçi olarak kabul edilebilir (Zullinger, 1997: 16-33). Oyun tekerlemeleri genellikle çocuklar tarafından ortaya konan anonim halk edebiyatı malzemeleridir. Oyun tekerlemeleri, daha çok çocuklar tarafından üretilmiş olup kim tarafından yazıldığı belli olmayan bir edebiyat türüdür.

Yağ satarım

Bal satarım

Ustam öldü

Ben satarım (Gökşen, 1956: 369)

2. Masal Tekerlemeleri; Hayal gücü ürünü olduğunun bilinmesi için masalın başında, ortasında ve sonunda uygun yerlerde söylenen, yerine göre uzun veya kısa sözlerden oluşan tekerlemelerdir.

Zaman zaman içinde

Kalbur saman içinde

Develer top oynarken

Eski hamam içinde (Boratav, 1992: 57)

3. Tören tekerlemeleri: Bu tekerleme türü daha çok toplumu ilgilendiren törenler, Hıdırellez, inançsal durumlar ve yağmur yağdırma gibi törenleri kapsamaktadır. Örneğin; Anadolu'nun çoğu yerinde yağmur yağmadığı dönemlerde yağmur yağdırmak için çocuklar kapı kapı dolaşır ve dolaşırken bu tekerlemeleri söylerler:

Hot bodi bodi bodi

Anan baban neden öldü

Bir kaşıcık sudan öldü

Çömçeli gelin çöm ister

Bir kaşıcık yağ ister (Yalman, 1977: 225)

4. Bağımsız tekerlemeler: Bu tekerleme türü daha çok tek başına söylenen tekerlemedir. Bu tekerlemeler masal, oyun ve tören tekerlemeleri dışında kalan ve ait olmayan tek başına söylenen tekerlemelerdir. Daha çok söz cambazlığına dayalı olarak kurulmaktadır. Bu tekerlemelerin amacı dinleyenleri güldürmek, eğlendirmek ve şaşırtmaktır (Şendağ, 2009: 13).

Dal sarkar,

Kartal kalkar,

Kartal kalkar,

Dal sarkar.

Şu köşe kış köşesi,

Şu köşe yaz köşesi,

Şu şişe su şişesi

2.2. İlgili Araştırmalar

Alan yazın incelendiğinde söz varlığı ile ilgili “YÖK Tez Merkezi” veri tabanında 227 “Yüksek Lisans” ile “Doktora Tez” çalışması yapıldığı; ancak doğrudan çocuk yapıtlarıyla ilgili çok az çalışmanın olduğu görülmektedir. “Behiç Ak’ın hikâye kitaplarında kalıplaşmış söz varlığı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır”. Çocuk edebiyatı ile ilgili söz varlığı tez çalışmaları aşağıda verilmiştir;

Baş’ın (2006) “1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma” adlı doktora tez çalışmasının amacı, 1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yerli yazarlar tarafından yazılmış roman, hikâye, masal, destan ve efsane türündeki çocuk kitaplarında yer alan temel kelime haznesini, deyim, atasözü ve ikileme gibi söz varlığı unsurlarını kelime, kullanım sıklığı ve kelime kullanım sırasına göre türler arasında karşılaştırmalı olarak tespit etmek olarak belirtilmiştir. Çalışmanın evrenini 1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı yazınında yerli yazarlar tarafından yazılmış çocuk romanları, çocuk hikâyeleri, çocuk masalları, çocuk destanları ve çocuk efsanelerinin tamamı oluşturmaktadır. Çalışmaya konu olan roman, hikâye, masal, destan ve efsane türünde yazılmış çocuk kitaplarının söz varlığı unsurlarına nicel olarak farklı sıklıkta yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türkben’in (2012) “Ömer Seyfettin hikâyelerinde söz varlığı” adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, Ömer Seyfettin hikâyelerindeki söz varlığı öğelerini belirlemektir. Hikâyelerdeki söz varlığı öğelerini ortaya çıkararak Türkçenin söz varlığını dilbilimsel açıdan değerlendirmektedir. Bu çalışmanın evrenini Ömer Seyfettin’in yazdığı 150 hikâyedeki söz varlığı öğeleri (atasözü, deyim, terim, kalıp sözler, ikileme, lakap, doldurma sözler ve argo kullanımlar) saptanmıştır ve bunlar sözlüksel alan çalışmasını oluşturmaktadır. Bu araştırma, Türk hikâyeciliğinde önemli bir basamak olan Ömer Seyfettin’in hikâyelerinin dil malzemesi bakımından zengin bir söz varlığına sahip olduğunu göstermiştir.

Gündoğdu’nun (2012) “Türk çocuk yazınında söz varlığı: derlem tabanlı bir uygulama” adlı yüksek lisans tez çalışması çocuk yazını kapsamında değerlendirilen 12 farklı türde çocuk kitabını sözcük türü, ikilemeler ve kalıplaşmış söz varlığı öğeleri, deyimler ve atasözleri, açısından değerlendirmiştir. Çalışmanın evrenini 12 çocuk kitabından oluşan bir “özel amaçlı derlem” oluşturmaktadır. Bu çalışma sonucunda sözcük türleri, ikilemeler ve

kalıplaşmış söz varlıklarına (deyim ve atasözleri) yüzde ve frekans olarak raporlanmış, her söz varlığı ögesi için sözcüksel çeşitlilik katsayısı ve sözcük türü katkısı hesaplanmıştır.

Bilgen'in (2017) *"1970-2015 yılları arasında yayımlanan çocuk şiir kitaplarındaki söz varlığı"* adlı doktora tez çalışması, 1970-2015 yılları arasında çocuk edebiyatı alanında Türk şairler tarafından yazılmış olan çocuk şiir kitaplarında yer alan söz varlığı unsurlarını tespit etmek üzere yapılmıştır. Bu çalışmanın evrenini 1950'lerden günümüze kadar uzun bir yayıncılık hayatı olan yayınevleri tarafından yayımlanmış ve 45 farklı Türk şair tarafından çocuklar için yazılmış ve ilk basımları 1970-2015 yılları arasında yapılmış 105 adet çocuk şiir kitabı oluşturmuştur. Yapılan bu araştırma sonucunda, çocuk kitapları ile ilköğretim öğrencilerinin en sık kullandığı 2000 sözcüğün 1192'sinin ortak olduğu, bu durumda, 0-2000 aralığı bakımından çocuk şiir kitaplarındaki sözcükler ve ilköğretim öğrencilerindeki sözcükler arasında %40.4 oranında uyumsuzluk bulunduğu tespit edilmiştir.

Ersoy'un (2017) *"Türkçe dersinde oyunlaştırmanın ilkökul öğrencilerinin söz varlığına ve motivasyonlarına etkisi"* adlı doktora tez çalışmasının amacı, Türkçe dersinde oyunlaştırma yoluyla gerçekleştirilen sözcük öğretiminin ilkökul öğrencilerinin söz varlığının gelişimine ve sözcük öğrenmeye yönelik motivasyonlarına olan etkisini ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 öğretim yılında Eskişehir ili Beylikova ilçesi Mehmet Avdan İlkokulu'nda dördüncü sınıfa devam etmekte olan katılımcılar oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, oyunlaştırma yoluyla sözcük öğretimi ve öğretici merkezli sözcük öğretimi gruplarının sözcük öğrenme başarıları ve motivasyonuna ilişkin öntest/sontest ortalama puanları arasında anlamlı farklılık bulunduğunu görülmüştür.

Anaz (2018) *"Mavisel Yener'in çocuk edebiyatı yapıtlarının dil özellikleri, söz varlığı, anlatım teknikleri ve dış yapı özellikleri bakımından incelenmesi"* adlı doktora tez çalışmasında, Mavisel Yener'in öykü, roman, masal ve şiir türündeki çocuk kitaplarını çocuk edebiyatının temel ilkelerinden hareketle incelemeyi ve değerlendirmeyi amaç olarak ele almıştır. Araştırmanın evreni olarak Mavisel Yener'in 72 kitabının 22'si roman ve 25'i öykü, 12'si masal ve 18'i şiir kitabından oluşmaktadır. İnceleme sonucunda Mavisel Yener'in çocuk edebiyatında ödül aldığı öyküleriyle ön plana çıktığı, eserlerinin dış ve içyapı özellikleri bakımından çocuk edebiyatı kriterlerine genel olarak uyduğu, ayrıca kitaplarının çocuklar için zengin bir dil ve anlatım yapısına ve eğitsel içeriğe sahip olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle de Mavisel Yener'in kitaplarının Türkçe eğitiminde hem bir ana malzeme hem de yardımcı okuma materyali olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Kaçmaz'ın (2018) “*Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi*” adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, Cahit Zarifoğlu'nun masallarında yer alan tema ve eğitim değerlerinin ve söz varlığının araştırılıp saptanması ve bu konuda yapılacak çalışmalara katkı sağlanması olarak belirtilmiştir. Çalışmanın evreni Cahit Zarifoğlu'na ait “*Yürekdede ile Padişah, Motorlukuş, Ağaçkakanlar, Katıraslan, Serçekuş, Küçük Şehzade ve Kuşların Dili*” adlı masal kitaplarından oluşmaktadır. Araştırma sonucunda Cahit Zarifoğlu, çocuk kalbine seslenen masalları ile değer yargılarımızı öğretmeyi, gelenek ve göreneklerine bağlı bireyler yetiştirmeyi, Allah inancının yer aldığı sağlam kalpler oluşturmayı, saygı, sevgi, yardımlaşma ve adalet içinde yaşanabilecek bir dünya düşüncesini aşılamayla amaçladığı görülmüştür. Bu amaçlara ulaşmak için de çocukların anlayabileceği sade, açık ve anlaşılır bir dil kullanmaya çalışmıştır.

Oruç'un (2019) “*Kemalettin Tuğcu'nun hikâyelerinde söz varlığı*” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Kemalettin Tuğcu tarafından yazılmış hikâyelerde yer alan söz varlığını incelemek amaç olarak belirtilmiştir. Çalışmanın evrenini Kemalettin Tuğcu tarafından kaleme alınan “*Ana Hakkı, Ceylanlı Bahçe, Çifte Kumrular, Çingene Kızı, Çocuk Hırsızları, Dede İle Torun, Deniz Kızı, Eski Bir Masal, Gece Kuşları, Gülçin Abla, Hırdavatçı Dede, İçler Acısı, Kolsuz Bebek, Mercan Kolye, Minenin Arkadaşı, Ninelerin Ninesi, Sakat Çocuk, Son Çocuk, Şehir Çocuğu, Uğurlu Çocuk*” isimli 20 adet hikâye kitabı oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sonucuna göre söz varlığına ait öğelerin, hikâyeler arasında farklı sayı ve sıklıkta dağıldığı tespit edilmiştir.

Şimşek'in (2018) “*Çevrimiçi oyunların Türkçenin söz varlığına etkisinin incelenmesi*” adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, çevrimiçi oyunların Türkçenin söz varlığıyla ilişkisini incelemektir. Çalışmanın evreni 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya'nın Konyaaltı ilçesine bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın sonuçları ele alındığında “League of Legends” isimli oyunu oynayan öğrencilerin, bu oyunu oynamayan öğrencilere göre söz konusu yabancı kökenli sözcükleri bilme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca “League of Legends” ile ilgili yayınların izlenmesi söz konusu yabancı kökenli ifadelerin öğrenimini en çok etkileyen unsurdur. Bu unsurlardan yabancı kökenli ifadeleri öğrenen bazı öğrencilerin bu ifadelerin kullanımını alışkanlık hâline getirdiği gözlemlenmiştir. Araştırmaya yönelik katılımcı görüşleri doğrultusunda da öğrencilerin, söz konusu yabancı kökenli ifadelerin kullanımını alışkanlık hâline getirdikleri ve bu ifadeleri günlük hayatta kullandıkları tespit edilmiştir.

Onuk'un (2012) "*Adapazarı Merkez ilçesindeki ilkokul öncesi kurumlarında okutulan masalların söz varlığının 6 yaş çocukları düzeyine uygunluğu*" adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, okul öncesi eğitim kurumları kitaplıklarında yaygın olarak bulunan masal setlerinin sahip olduğu söz varlığının 6 yaş düzeyine uygun olup olmadığının belirlenmesidir. Çalışmanın evrenini 2011-2012 öğretim yılında hizmet veren ve Sakarya ili sınırları içinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarında okuyan tüm 6 yaş öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda okul kitaplıklarında çokça yer alan yayınların çocukların düzeyine uygun olmadığı aksine çocukların seviyelerinin üzerinde olduğu görülmüştür.

Uslupehlivan'ın (2018) "*Hasan Latif Sarıyüce'nin çocuk romanlarında değer eğitimi ve söz varlığı*" adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, Türkçe derslerinde değer eğitiminin önemini vurgulamak ve çocuk edebiyatı ürünlerinin Türkçe ve değer eğitiminde yerini belirlemektir. Ayrıca Türk çocuk edebiyatının başarılı yazarlarından Hasan Latif Sarıyüce'nin edebi yönü belirtilerek eserlerin değer eğitimi ve dil unsurları açısından Türkçe eğitimine katkısının incelenmesi ve bu eserlerden Türkçe eğitimi ve değerler eğitiminde yararlanmanın nasıl bir şekilde etkili olacağının ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Çalışmanın evrenini, Hasan Latif Sarıyüce'nin yazmış olduğu çocuk romanları olan "*Kral Ulis'in Serüvenleri, Beyaz Kanatlı Kuş, Evime Dönüyorum, Güle Güle Küçük Arkadaş, Karbeyaz, Dedemin Denizaltısı*" eserleri oluşturmaktadır. Sonuç olarak bu eserlerin değerler ve Türkçe söz varlığı bakımından zengin bir içeriğe sahip olduğu ortaya konmuştur.

Şen'in (2009) "*1980'den günümüze çocuk edebiyatı alanında yazılmış yerli çocuk tiyatrosu metnlerinin söz varlığı üzerine bir inceleme*" adlı yüksek lisans tez çalışmasında 1980'den günümüze çocuk edebiyatı alanında yazılmış yerli çocuk tiyatrosu metnlerinin söz varlığı açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın alt amacı ise çocuk tiyatrosu metinleri ile ilköğretim I. ve II. kademe öğrencilerinin sahip olduğu kelime haznelerine ilişkin yapılmış çalışmalarda elde edilen bulgularla kıyas edilmesidir. Böylece bu alanda eser verecek yazarlara, çalışmalar yapacak uzmanlara ve eğitimcilere rehberlik edilmesi düşünülmektedir. Çalışmanın bir diğer amacı, yerli çocuk tiyatrosu metnlerinin söz varlığının tahkiyeli türde yazılmış (roman, hikâye, masal, efsane, destan) çocuk kitaplarının sahip olduğu söz varlığıyla mukayese edilmesidir. Çalışmanın evrenini, 1980'den günümüze çocuk edebiyatı alanında yazılmış yerli çocuk tiyatrosu metinleri oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucu I. kademe öğrencilerinin kelime hazinesinin çocuk tiyatrosu metnindeki kelime hazinesiyle örtüşme düzeyi %86,09788; II. kademe öğrencilerinin kelime hazinesinin çocuk tiyatrosu metnindeki kelime hazinesiyle örtüşme düzeyi %87,85882 olarak görülmüştür. II. kademe

öğrencilerinin kelime hazinesinin, çocuk tiyatrosu metinleriyle örtüşme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Aydoğdu'nun (2019) "*Çocuğa hitap eden animasyon sinema filmlerinin ortaokul öğrencilerinin söz varlığına etkisi*" adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, öğretimi eğlenceli hale getiren animasyon sinema filmlerinin kullanılmasıyla, öğrencilere yeni sözcüklerin kolay öğretilmesi ve bu sözcüklerin öğrencilerin zihinlerinde kalıcı olmasının sağlanmasıdır. Çalışmanın evrenini 2017- 2018 eğitim ve öğretim dönemindeki İstanbul ili sınırları içinde yer alan ortaokullarda eğitim ve öğretim görmekte olan tüm altıncı sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda animasyon sinema filmlerinin öğrenciler tarafından zevkli olarak görüldüğü ve sıkılmadan, eğlenerek öğrenmelerinin onların ilgilerini arttırdığı ve isteklerini uyandıran yeni bilgiler edinmelerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Katı'nın (2015) "*Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk hikâyelerinde değerler eğitimi ve söz varlığı*" adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk romanlarında yer alan değerler eğitimi unsurlarının saptanması, bu öğelerin taşımaları gereken özelliklere sahip olup olmadıklarının ortaya konulması ve hikâyelerin söz varlığı açısından irdelenmesidir. Çalışmanın evreni Yavuz Bahadıroğlu'nun hikâyeleridir. Yavuz Bahadıroğlu'nun ulaşılabilir olması açısından yirmi iki hikâye kitabının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Yavuz Bahadıroğlu, yazmış olduğu çocuk hikâyeleriyle çocuklara değer yargılarımızı öğretmeye, hedefi olan insanlar olmaları gerektiğini düşündürmeye, herkesin saygı ve sevgi içinde mutlu yaşayabileceği düşüncesini aşılama, insan, hayvan, bitki, vatan, millet vb. sevgisini benimsetmeye çalışmıştır. Hikâyelerin temelinde bilgilendirme, eğitme amacı vardır. Hikâyeler, çocukları hem bilgilendirir hem de düşündürür. Toplumun en küçük parçasını oluşturan insanın, ideal insan modeline uygun olduğu takdirde toplumun da ideal bir toplum haline geleceği düşüncesinden hareketle Bahadıroğlu, çocuğun eğitimi konusuna eğilmiştir. Eserlerini kaleme alırken; "Ağaç, yaş iken eğilir" görüşüyle hareket ettiği sonucuna ulaşılabilir.

Özdemir Mete'nin (2016) "*Sevim Ak'ın çocuk edebiyatı romanlarının söz varlığı açısından çözümlenmesi*" adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, Sevim Ak'ın çocuk romanlarında söz varlığını oluşturan dilsel öğelerin ve bu öğelerin kullanım sıklıklarının belirlenmesidir. Çalışmanın evrenini Sevim Ak'ın çocuklara yönelik yazmış olduğu 29 çocuk romanı oluşturmaktadır. Bu çalışmada, yazarın romanlarında söz varlığını oluşturan çeşitli öğelere yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu öğeler arasında ikilemelerin geniş yer tuttuğu görülmüş ardından deyimlerin, yabancı sözcüklerin, terimlerin, ilişki sözlerinin, argo

sözcüklerin geldiği saptanmıştır. Yazarın romanlarda kalıplaşmış sözlere hiç yer vermediği; Anadolu ağızlarını, atasözlerini, tekerlemeleri ve bilmeceleri ise diğer söz varlığı öğelerine oranla çok daha az kullandığı belirlenmiştir.

Erkmen' in (2017) “*Çocuk kütüphanelerinde en çok okunan çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi*” adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, çocuk kütüphanelerinde en çok okunan kitapların, çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi ve bu kitapların sık okunma sebebinin belirlenmesidir. Çalışmanın evrenini Ankara ilindeki 19 halk kütüphanesinin çocuk bölümleri ve bir çocuk kütüphanesi olmak üzere 20 kütüphanede en çok okunan çocuk kitapları oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular, çocuk kütüphanelerinde en çok okunan kitapların çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre yeniden gözden geçirilmeye ve düzenlenmeye gereksinimi olduğu düşüncesini ortaya çıkarmıştır.

Morina'nın (2015) “*Reşit Hanadan'ın romanlarında söz varlığı*” adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, Reşit Hanadan'ın “*Taş Yerinde Ağırdır, Başka Olur Rumeli'nin Harmanı* ve *Elveda Hüdavendigâr Diyarı*” romanlarındaki söz varlığının ortaya çıkarılmasıdır. Çalışmanın evreni, Reşit Hanadan'ın üç kitaptan oluşan “*Taş Yerinde Ağırdır, Başka Olur Rumeli'nin Harmanı* ve *Elveda Hüdavendigâr Diyarı*” romanlarından oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda ise Türkçenin kullanımı ile ilgili sadece Türkiye ağızları değil, geniş bir coğrafya çerçevesinde Türkçenin araştırılması ve özellikle yüzyıllar boyunca etkileşim içinde olduğu bölgelerde de ağız çalışmaları yapılması gerektiği kanısına varılmıştır. Bu gibi ağız çalışmalarının yapılmasıyla birlikte Türkçenin görünenden daha zengin ve geniş bir dil olduğu tespit edilmiştir.

Yolcu'nun (2018) “*101 Türk Efsanesi*” adlı eserin söz varlığının Türkçe öğretimi açısından değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasının amacı, “*101 Türk Efsanesi*” adlı eserdeki efsanelerde söz varlığının ne ölçüde yer aldığını ortaya koymaktır. Bu yolla zengin bir söz varlığı hazinesine sahip olan eserin Türkçe öğretiminde genel amaçların gerçekleşmesine olumlu katkılar sunabileceği değerlendirilmektedir. Çalışmanın evrenini, “*101 Türk Efsanesi*” adlı eserde yer alan yüz bir efsane oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda, “*101 Türk Efsanesi*” adlı eserin söz varlığı açısından farklı zenginliklere sahip olduğu değerlendirilmiştir.

Fidan'ın (2019) “*Cahit Uçuk'un, Türk İkizleri ve Gümüş Kanat çocuk romanlarının söz varlığı açısından değerlendirilmesi*” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Cahit Uçuk'un

“*Türk İkizleri*” ve “*Gümüş Kanat*” çocuk romanlarının söz varlığı açısından incelenmesi ve söz konusu eserlerin çocukların söz varlığını geliştirmedeki katkısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini, Cahit Uçuk’un eserleri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda ise 1292 madde başı söz varlığı ögesi olduğu tespit edilmiştir. Cahit Uçuk, “*Türk İkizleri*” ve “*Gümüş Kanat*” çocuk romanlarıyla Türk dilinin inceliklerini gözler önüne sererek, çocukların ana dil bilincinin farkına varmalarına; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerine; dilin güzelliklerini keşfetmelerine yardımcı olmaktadır. Bu yönüyle, Cahit Uçuk’un söz konusu eserlerinin çocukların söz varlığı gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu bölümde kitapları Türkçenin kalıplaşmış söz varlığı açısından incelenen Behiç Ak'ın hayatı ve edebi kişiliği incelenmiştir.

3. BEHİÇ AK

3.1. Behiç AK'ın Hayatı ve Edebi Kişiliği

Behiç Ak, 1956 yılında Samsun ilinde doğmuştur. Gerçek ismi Ahmet Behiç Ak'tır. İlkokulu Samsun'da okuduktan sonra ailece İstanbul'a gelip Kadıköy'e yerleşmişlerdir. Annesi aslen Selanik doğumludur; babası ise Rodos kökenlidir. Behiç Ak'ın anne ve babası memurdur. Bu yüzden Behiç Ak da Samsun'da doğmuştur. Bir kız ve bir erkek olmak üzere üç çocuklu bir ailede dünyaya gelmiştir. Behiç Ak, ortaokulu Kadıköy'de; liseyi de Haydarpaşa da okumuştur. Daha sonra, İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık bölümünden mezun olmuş ve İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesinde mimarlık ve konut üzerine yüksek lisans yapmıştır. 1982 tarihinden beri Cumhuriyet Gazetesi'nde Kim Kime Dum Duma adlı köşede karikatür çizmektedir.

Behiç Ak, mimarlığı bitirmesine rağmen hiçbir dönemde bina inşa etmemiş; bu alanla hiç uğraşmamıştır. Behiç Ak'ın hayatındaki tek “Bina” ilk oyun kitabının adıdır. Sanat yönetmenliğini yaptığı bir filmde Genco Erkal ile tanışmış ve daha sonra Genco Erkal ile tiyatro oyunları yazmaya başlamıştır.

Behiç Ak, karikatürcülüğünün yanı sıra tiyatro oyunu yazarlığıyla da tanınır. Japonya'da çocuk kitapları en çok basılan Türk yazardır. Ayrıca Japonya'da bir yıl boyunca “Mau mio mi” adlı seri çizgi hikâyesi yayımlamıştır. Behiç AK'ın tiyatro oyunları İstanbul, Ankara, Adana, Gaziantep, İzmir, Sivas, Konya, Stuttgart, New York, Münih, Kıbrıs, Atina, Zürich, Anvers, Amsterdam ve Berlin'de sergilenmiştir. 1994 yılında çektiği “Türk Sinemasında Sansürün Tarihi - Siyahperde” adlı belgesel film çalışması aynı yıl Ankara Film Festivali'nde “En İyi Belgesel Film” ödülünü kazanmıştır. 2008 yılında “Benim Küçük Global Köyüm” adlı oyunu Stuttgart'ta Tri Buhne Topluluğu tarafından sahnelemiştir. Behiç AK halen Cumhuriyet Gazetesi'nde karikatür köşesinde “Kim Kime Dum Duma” adlı çizgi bandını çizmektedir.

Tablo 1: Behiç Ak'ın Edebiyata Katkısı

Karikatür kitapları	Galiba Seni Seviyorum Was Kümmerts Mich Ne Biçim Kurbağasın Sen ? Ben Yapmadım Öğretmenim Karikatür Kitabı Kim Kime Dum Duma Zelzele
Romanları	Yıldızların Tembelliği Bina (Mitos Boyut) Hasta Hane (Mitos Boyut) Korkma Ben Hümanist Değilim Ayrılık (Mitos Boyut) Uyku Şehir (Roman)
Hikâye kitapları	İstanbul'un Suyu Nereden Geliyor? Doğum Günü Hediyesi Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı Gökdelene Giren Bulut Akvaryumdaki Tiyatro Galata'nın Tembel Martısı Rüzgarın Üzerindeki Şehir Büyükanem Ve Miyop Ejderha Ben Ne Zaman Doğdum? Güneşi Bile Tamir Eden Adam Tombiş Maskeli Baloya Katılmak İstemiyor Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor Karadenizdeki Yunus Vapurları Seven Çocuk Buzdolabındaki Köpek Geçmişe Tırmanan Merdiven Havva İle Kaplumbağa Pat Karikatür Okulu Benim Bir Karışım Ayşe'nin Bulut Projesi Alaaddin'in Geveze Su Boruları Kedilerin Kaybolma Mevsimi Uyurgezer Bir Fil Dikkat Su Bilyalar Kedi Adası Dikkat Dünya
Aldığı ödüller	Gazeteciler Cemiyeti Karikatür Ödülü Afife Jale Ödülleri, "En İyi Yazar" Cevat Fehmi Başkut Özel Ödülü, Ayrılık Gazeteciler Cemiyeti Karikatür Ödülü Ankara Sanat Kurumu "En İyi Yazar" Ödülü En İyi Yazar Ödülü, X. Lions Tiyatro Ödülleri, İki Çarpı İki Adlı Oyunuyla Kültür Bakanlığı Özel Ödülü, Bina Adlı Oyunuyla Ankara Film Festivali, En İyi Belgesel Film Ödülü Ve Kültür Bakanlığı Özel Ödülü. Türk Sinemasında Sansürün Tarihi – Siyahperde Afife Jale Ödülleri Cevat Fehmi Başkut" En İyi Yazar" Özel Ödülü, Tek Kişilik Şehir Adlı Oyunuyla Tmmob Mimarlar Odası Mimarlığa Katkı Başarı Ödülü
Yazdığı tiyatro oyunları	Newton Bilgisayardan Ne Anlar: Tiyatro Karnaval Tek Kişilik Şehir – Ak Sanat Prodüksiyon Tiyatrosu Benim Küçük Global Köyüm: Tri Buhne Topluluğu Bina: İstanbul Devlet Tiyatrosu Küçülecek Yer Kalmadı İki Çarpı İki: İstanbul Devlet Tiyatrosu Fay Hattı: Dostlar Tiyatrosu Ayrılık: İstanbul Şehir Tiyatrosu İmaj Katili: Tiyatro Akademi Hastane

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılan araştırmanın modeli/yöntemi, çalışma materyalleri, veri toplama süreci, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel yaklaşıma uygun olarak desenlenip, doküman inceleme yoluyla toplanan verilerin yorumlanmasında içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini kapsamaktadır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 187). Araştırmanın inceleme nesnelerini söz varlığı açısından Behiç Ak’ın hikâyelerinden örneklem olarak seçilen on (10) çocuk hikâyesi (*Buzdolabındaki Köpek*, *Kedilerin Kaybolma Mevsimi*, *Havva ile Kaplumbağa*, *Güneşi Bile Tamir Eden Adam*, *Alaaddin’in Geveze Su Boruları*, *Geçmişe Tırmanan Merdiven*, *Vapurları Seven Çocuk*, *Pat Karikatür Okulu*, *Galata’nın Tembel Martısı*, *Akvaryumdaki Tiyatro*) oluşturmaktadır. Ayrıca kitaplarda söz varlığını oluşturan unsurlar frekans/sıklık dizini tablosunda gösterilmektedir.

Bu çalışma nitel bir çalışma olup edebiyat yazınına Türkçenin söz varlığının zenginliği açısından bir katkı sağlama hedefi taşımaktadır. Nitel araştırmaların birincil kaygısı; belirli bir evrene sağlam genellemeler yapmak değil, bir evrende olası çeşitlilik, zenginlik, farklılık, benzerlik ve aykırılıkları ile bütüncül bir resim elde etmektir. Nitel araştırma çalışılan konuyu derinlemesine ve tüm olası ayrıntıları ile incelemeyi amaç edinmektedir (Yıldırım ve Şimşek: 2013).

4.2. Çalışma Materyalleri

Behiç Ak’ın edebiyata kazandırdığı birçok yapıtı bulunmaktadır; tiyatro oyunları, romanları, karikatür kitapları vb. gibi. Fakat bu çalışmada Behiç AK’nın Gülümseten Öyküler dizinindeki on (10) hikâye kitabı incelenmiştir. Bu kitaplar ve sayfa adetleri sırasıyla şöyledir: *Buzdolabındaki Köpek*- 96 s., *Kedilerin Kaybolma Mevsimi*- 96 s., *Havva ile Kaplumbağa*- 88 s., *Güneşi Bile Tamir Eden Adam*- 68 s., *Alaaddin’in Geveze Su Boruları*- 88 s., *Geçmişe Tırmanan Merdiven*- 92 s., *Vapurları Seven Çocuk*- 96 s., *Pat Karikatür Okulu*- 96 s., *Galata’nın Tembel Martısı*- 92 s. ve *Akvaryumdaki Tiyatro*- 104 s.

Okuma metinleri olarak hikâyeler okul dönemi çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması, okuma becerisine katkı sunması ve kelime haznelerini geliştirmeleri açısından

önemlidir. Trim'e (2004) göre okuma yazma döneminde çocukların okuma becerilerinin geliştiği, sözcük haznesinin arttığı ve daha uzun hikâye kitaplarına yöneldiği bilinmektedir. Hikâye kitaplarının bu dönemin dilsel kazanımlarının edimini ve bilişsel gelişimini destekleyici bir rol üstlenişi çocukların uygun seviyesine göre düzenlenmesi bakımından önem arz etmektedir.

Kitapların boyutlarına bakıldığında her bir kitabın 19,5x13 santimetrelik sayfa boyutuna sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmaya konu olan on (10) hikâyenin tamamının kuşe kâğıttan yapıldığı tespit edilmiştir. Bu kâğıt türü yırtılmaya karşı dayanıklı ve kaliteli bir kâğıt türüdür; ancak kuşe kâğıt türü kaliteli olmasına rağmen renginin beyaz olmasının ve özellikle bu kâğıt türünün ışığı doğrudan iletmesinin eleştirileri günümüzde mevcuttur. Kuşe kâğıt türü kaliteli olmasına rağmen çocuk edebiyatı araştırmacıları bu kâğıt türünü ilköğretim birinci kademesinde okuyan öğrenciler için tavsiye etmemektedir. Kitapların dış kapak özelliklerine bakıldığında ön ve arka kapakları tutkal ile birbirine yapıştırıldığı görülmektedir. Cilt bakımında ise sicimleme ve tutkallama yöntemi ile sağlam bir şekilde ciltlendiği anlaşılmaktadır. Kitapların kapak görselleri ile kitapların içeriği arasında bir uyum vardır. Kitapta geçen kahramanların kitapların ön veya arka kapaklarında görselleri bulunmaktadır. Bunun yanında ön kapak tasarımında kitapların adı yazılırken da kabartma tekniği kullanılmıştır.

4.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada ilk olarak Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler dizinindeki 10 hikâye kitabı temin edilmiştir. Ardından her bir kitap farklı zamanlarda okunmuştur. Okunan her kitapta “atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, ikileme” gibi söz varlığı unsurları tespit edilmiştir. Bu aramalar sonucunda ortaya çıkan söz varlığı unsurları her bir kitaptan ayrı ayrı toplanmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler serisindeki on çocuk kitabı içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma nitel bir çalışma olup bu tür araştırmalarda güvenilirliği açısından gerçekleştirilen kodlamaların benzerlik hesaplanması ile ortaya çıkan kodlayıcılar arası güvenilirlik (inter-rater reliability) katsayısı önemlidir (Miles ve Huberman, 2016). Bundan dolayı bu çalışmanın sınıflandırılmasında güvenilirliğini artırmak için veriler, birden fazla araştırmacı tarafından incelenmiş ve kodlamalar üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Kodlamalar karşılaştırılırken Miles ve Huberman formülü ($\text{Güvenilirlik} = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}} \times 100$) kullanılmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum %89 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada ana kategoride “Türkçenin kalıplaşmış söz varlığı” alt kategoride ise “atasözleri, deyimler, tekerlemeler, bilmeceler ve ikilemeler” şeklinde incelenmiştir. İncelenen kitaplardaki söz varlığı unsurları söz varlığı türüne göre kategorize edilmiştir. Belirlenen kategoriler ise tekerlemeler, atasözleri, deyimler, bilmeceler, ikilemeler gibi söz varlığı gruplarından oluşmaktadır. Belirlenen veriler türüne göre frekans/sıklık dizini tablosu haline getirilmiştir. Bu amaçla hangi söz varlığı unsurlarının ne frekansta/sıklıkta kullanıldığı tespit edilmiş ve hikâye kitaplarına göre yorumlanmıştır. Ardından her bir kitap için ayrı ayrı grafikler oluşturularak hikâye kitaplarının kendi içlerinde söz varlığı oranları gösterilmiştir. Kitapların içerdiği dilsel öğelerin tespiti ve sonrasında frekans analizinin yapılması ve son olarak bunların kategorileştirilerek tablo halinde görselleştirilmesi ve grafik halinde gösterimi çalışmanın aşamalarını oluşturmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur ve hikâye kitapları ayrı başlıklar halinde verilmiş ve içlerinde tespit edilen “atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı unsurları tablo ve grafik yoluyla görselleştirilmiştir.

5.1. “Buzdolabındaki Köpek” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Buzdolabındaki Köpek” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 2’de gösterilmiştir. Her bir unsurun söz konusu hikâye kitabındaki toplam içeriğe oranı da grafik 1’de verilmiştir.

Tablo 2: “Buzdolabındaki Köpek” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

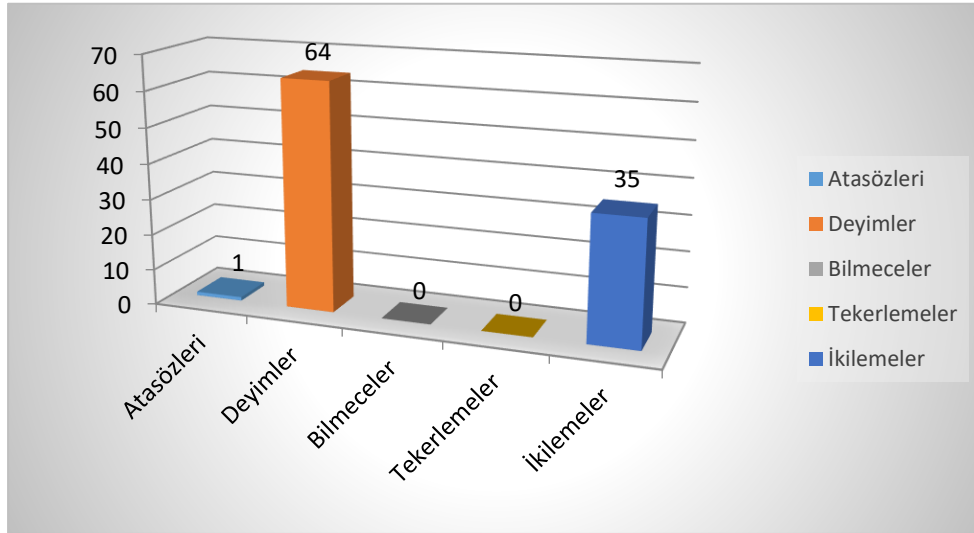
SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Acı Acı (S.39)	1	İkileme
Acıklı Acıklı (S.53)	1	İkileme
Ağır Ağır (S.22)	1	İkileme
Ağzını Bıçak Açmamak (S.42,68,86)	3	Deyim
Aklının Ucundan Bile Geçirmemek (S.67)	1	Deyim
Avaz Avaz (S.49)	1	İkileme
Ayak Uydurmamak (S.59)	1	Deyim
Bağrına Basmak (S.45)	2	Deyim
Bana Mısın Dememek (S.15)	1	Deyim
Baş Edememek (S.48)	1	Deyim
Başka Çaresi Kalmamak (S.70)	1	Deyim
Bilgiç Bilgiç(S.40,52)	2	İkileme
Bilmiş Bilmiş(S.83)	1	İkileme
Bir Bir(S.82)	1	İkileme
Bir Deri Bir Kemik Kalmak (S.54)	1	Deyim
Boşa Çıkmak (S.63)	1	Deyim
Boyuna Posuna(S.46)	1	İkileme
Can Atmak (S.11)	1	Deyim
Canı Gönülden Bağlanmak (S.18)	1	Deyim
Çat Pat(S.90)	1	İkileme
Çoluk Çocuk(S.47)	1	İkileme
Dalgın Dalgın(S.20)	1	İkileme
Değiş Tokuş(S.72)	1	İkileme
Didik Didik Edilmek (S.59)	1	Deyim
Dört Gözle Beklemek (S.34)	1	Deyim
Düşünmeden Edememek (S.12)	1	Deyim
El Ayakları Çekilmek (S.80)	1	Deyim
Ele Geçirdiğini Düşlemek (S.42)	1	Deyim
Elinden Bir Şey Gelmemek (S.53)	1	Deyim
Elinden Geleni Yapmak (S.46)	1	Deyim

Geri Adım Atmamak (S.65)	1	Deyim
Göze Almak (S.84)	1	Deyim
Gözleri Dolu Olmak (S.93)	1	Deyim
Hayal Kırıklığına Uğramak (S.44)	1	Deyim
Hayallere Dalmak (S.22)	1	Deyim
Her Kafadan Bir Ses Çıkmak (S.14)	1	Deyim
Hızlı Hızlı(S.32)	1	İkileme
İç Çekmek (S.11,39)	2	Deyim
İç Geçirmek (S.67,69)	2	Deyim
İner İnmez(S.87)	1	İkileme
İstifini Bozmamak (S.49)	1	Deyim
Kafaya Dikmek (S.24)	1	Deyim
Kan Ter İçinde Bırakmak (S.47)	1	Deyim
Karaya Vurmak (S.21)	1	Deyim
Kestirip Atmak (S.22)	1	Deyim
Kırk Yıl Düşünseler Akıllarına Gelmemek (S.72)	1	Deyim
Koca Koca (S.46)	1	İkileme
Korkudan Yüreği Ağzına Gelmek (S.82)	1	Deyim
Kös Kös (S.26,65)	2	İkileme
Laf Taşımak (S.41)	1	Deyim
Lafi Ağzında Gevelemek (S.65)	1	Deyim
Lafi Dolandırmak (S.70)	1	Deyim
Mahcup Mahcup (S.50)	1	İkileme
Mest Etmek (S.44)	1	Deyim
Mırın Kırın (S.57,59)	2	İkileme
Mırın Kırın Etmek (S.59)	1	Deyim
Mutlu Mutlu (S.88)	1	İkileme
Neye Uğradığını Şaşırmak (S.49)	1	Deyim
Paniğe Kapılmak (S.11)	1	Deyim
Rahat Bir Nefes Almak (S.41)	1	Deyim
Sağa Sola (S.46)	1	İkileme
Sevinçten Havaya Uçmak (S.38)	1	Deyim
Sık Sık (S.33)	1	İkileme
Şaşırp Kalmak (S.43)	1	Deyim
Tadına Doyum Olmamak (S.24)	1	Deyim
Tek Tek (S.17,35)	2	İkileme
Ufak Tefek (S.15)	1	İkileme
Umudunu Kesmek (S.19)	1	Deyim
Umudunu Yitirmek (S.66)	1	Deyim
Utancından Yanakları Kıpırmızı Olmak (S.76)	1	Deyim
Uzun Uzun (S.21)	1	İkileme
Üzüm Üzüme Baka Baka Kararır (S.22)	1	Atasözü
Yeni Yeni (S.91)	1	İkileme
Yer Yarılmış Da İçine Girmek (S.53,59)	2	Deyim
Yollara Düşlemek (S.59)	1	Deyim
Yüzünden Okumak (S.54)	1	Deyim
Zaman Zaman (S.62)	1	İkileme
Zar Zor (S.87)	1	İkileme

Tablo 2’de gösterildiği üzere “Buzdolabındaki Köpek” adlı hikâye “atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı unsurları açısından incelenmiştir.

Buna göre “ağzını bıçak açmamak, aklının ucundan bile geçirmemek, ayak uydurmamak, bağrına basmak, bana mısın dememek, baş edememek, başka çaresi kalmamak, bir deri bir kemik kalmak, boşa çıkmak, can atmak, canı gönülden bağlanmak, didik didik edilmek, dört gözle beklemek, düşünmeden edememek, el ayakları çekilmek, ele geçirdiğini düşlemek, elinden bir şey gelmemek, elinden geleni yapmak, geri adım atmamak, göze almak, gözleri dolu olmak, hayal kırıklığına uğramak, hayallere dalmak, her kafadan bir ses çıkmak, iç çekmek, iç geçirmek, istifini bozmamak, kafaya dikmek, kan ter içinde bırakmak, karaya vurmak, kestirip atmak, kırk yıl düşünseler akıllarına gelmemek, korkudan yüreği ağzına gelmek, laf taşımak, lafı ağzında gevelemek, lafı dolandırmak, mest etmek, mırın kırın etmek, neye uğradığını şaşırarak, paniğe kapılmak, rahat bir nefes almak, sevinçten havaya uçmak, şaşırtıp kalmak, tadına doyum olmamak, umudunu kesmek, umudunu yitirmek, utancından yanakları kıpkırmızı olmak, yer yarılmış da içine girmek, yollara düşlemek, yüzünden okumak” şeklinde deyimlere rastlanmıştır. Söz konusu deyimlerin farklı sıklıklarda kullanıldığı görülmüştür. Kitapta kullanılan ikilemeler ise “acı acı, acıklı acıklı, ağır ağır, avaz avaz, bilgiç bilgiç, bilmiş bilmiş, bir bir, boyuna posuna, çat pat, çoluk çocuk, dalgın dalgın, değiş tokuş, hızlı hızlı, iner inmez, koca koca, kös kös, mahcup mahcup, mırın kırın, mutlu mutlu, sağa sola, sık sık, tek tek, ufak tefek, uzun uzun, yeni yeni, zaman zaman, zar zor” şeklindedir ve farklı sıklıklarda kullanılmıştır.

Grafik 1. “Buzdolabındaki Köpek” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 1’e bakıldığında söz konusu hikâye kitabında ikilemelerin toplam içeriğe oranı %35, atasözlerinin %1, deyimlerin %64’tür. Bilmece ve tekerlemelerin oranı ise %0’dır.

“Buzdolabındaki Köpek” isimli hikâye kitabının 22. sayfasında yer alan “Üzüm üzüme baka baka kararır” atasözünden başka atasözüne yer verilmediği görülmüştür.

Bunun yanında yazar bu kitabında bilmece ve tekerleme unsurlarına hiç yer vermemiştir. İncelenen hikâye kitabında 1 atasözünün sadece 1 defa; 50 deyimmin farklı sıklıklarda toplamda 56 defa; 27 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 31 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

5.2. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 3’te verilmiştir. Grafik 2’de ise her bir unsurun söz konusu hikâye kitabındaki toplam içeriğe oranı da gösterilmiştir.

Tablo 3:“Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Acıklı Acıklı(S.74,78)	1	İkileme
Akın Akın(S.33)	1	İkileme
Allem Eder Kallem Etmek (S.9)	1	Deyim
Apar Topar(S.42)	1	İkileme
Avaz Avaz(S.75,79)	2	İkileme
Bir Bir Anlatmak(S.33,88)	2	Deyim
Bir Bir(S.24,33,88)	3	İkileme
Boşu Boşuna(S.38,43)	2	İkileme
Boy Boy(S.87)	1	İkileme
Burnu Havada Olmak(S.83)	1	Deyim
Dehşete Düşmek(S.71)	1	Deyim
Deveye Hendek Atlatmak(S.10)	1	Deyim
Didik Didik Aramak(S.12)	1	Deyim
Didik Didik(S.12)	1	İkileme
Dikkat Kesilmek(S.30)	1	Deyim
Dile Getirmek(S.60)	2	Deyim
Gizli Gizli(S.57)	1	İkileme
Gözleri Ağırlaşmak(S.94)	1	Deyim
Gözleri Yaşamak(S.41)	1	Deyim
Gülmekten Kırıp Geçirmek(S.60)	1	Deyim
Hak Etmek(S.63)	1	Deyim
Hak Vermek(S.93)	1	Deyim
Hayran Bırakmak(S.63)	1	Deyim
Hayran Olmak(S.88)	1	Deyim
Herkesin Ağzına Sakız Olmak(S.49)	1	Deyim
İç Çekmek(S.16,28,38,82,85)	5	Deyim
İç Geçirmek(S.20,35)	2	Deyim
İçe Kapanmak(S.46,71)	2	Deyim
İlgiyle Karşılama(S.67)	1	Deyim
İşin İçinde Bir İş Var(S.55)	1	Deyim
İşin İçinden Çıkmamak(S.35)	1	Deyim
Kaçacak Delik Aramak(S.10)	1	Deyim
Kafa Patlatmak(S.38)	1	Deyim
Kafası Karışmak(S.72,86)	2	Deyim
Kalıbını Basmak(S.73)	1	Deyim

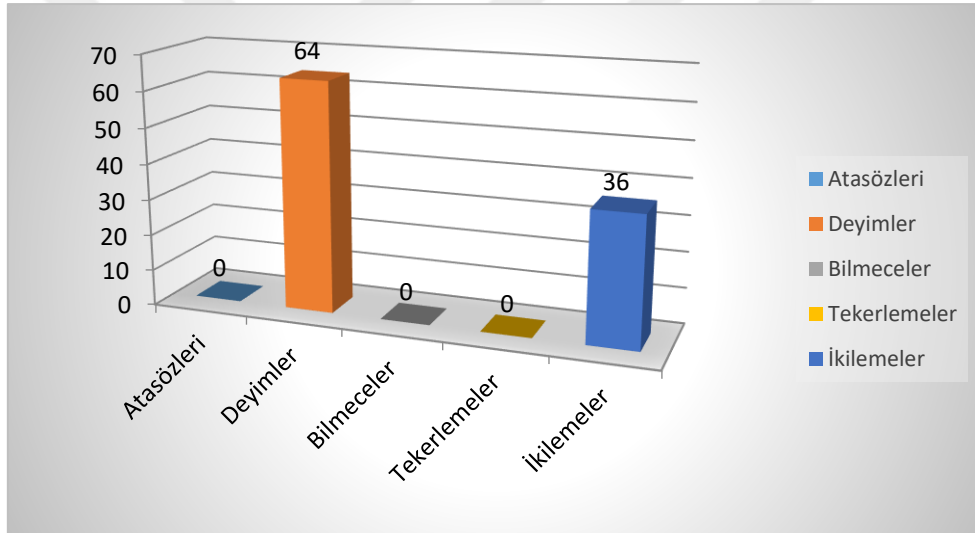
Kalın Kafalı(S.27)	1	Deyim
Kan Çanağına Dönmek(S.27)	1	Deyim
Kapı Önüne Koymak(S.89)	1	Deyim
Kılı Kırk Yarmak(S.54)	1	Deyim
Kıpır Kıpır(S.24)	1	İkileme
Kırış Kırış(S.40)	1	İkileme
Pırıl Pırıl(S.33)	1	İkileme
Pireyi Deve Yapmak(S.10)	1	Deyim
Pişkin Pişkin(S.18,77)	2	İkileme
Rahat Rahat(S.61)	1	İkileme
Renk Katmak(S.60)	1	Deyim
Seferber Olmak(S.16)	1	Deyim
Ses Seda Yok(S.13)	1	Deyim
Ses Seda(S.13)	1	İkileme
Sıcak Davranmak(S.47)	1	Deyim
Soğuk Davranmak(S.25,78)	2	Deyim
Suçlu Suçlu(S.18)	1	İkileme
Şakaya Gelir Yanı Olmamak(S.12)	1	Deyim
Şapka Çıkarmak(S.53)	1	Deyim
Takıp Takıştırmak(S.60)	1	Deyim
Tavır Takınmak(S.20)	1	Deyim
Tek Tek(S.31,34)	2	İkileme
Telaşa Kapılmak(S.46)	1	Deyim
Tepeden Bakmak(S.46,78)	2	Deyim
Tepeden Tırnağa Süzmek(S.47)	1	Deyim
Teselli Etmek(S.20)	1	Deyim
Tir Tir Titremek(S.73)	1	Deyim
Tir Tir(S.73)	1	İkileme
Umudunu Kesmek(S.45,70)	2	Deyim
Utancından Kıpkırmızı Olmak(S.10,63)	2	Deyim
Utancından Yerin Dibine Geçmek(S.49)	1	Deyim
Uzun Uzun(S.20,31,34,36,39,67)	6	İkileme
Üzgün Üzgün(S.15,40,86)	3	İkileme
Yavaş Yavaş(S.30)	2	İkileme
Yer Yarılrsa Da, Yedi Kat Dibine Girmek(S.16)	1	Deyim
Yerini Bulmak(S.94)	1	Deyim
Zaman Zaman(S.12)	1	İkileme
Zevk Almak(S.60)	1	Deyim

Tablo 3 ele alındığında “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” adlı bu hikâye “atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı unsurları açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda yazarın bu hikâye kitabında atasözlerine, bilmecele ve tekerlemelere hiç yer vermediği tespit edilmiştir.

Buna göre “allem eder kallem etmek, bir bir anlatmak, burnu havada olmak, dehşete düşmek, deveye hendek atlatmak, didik didik aramak, dikkat kesilmek, dile getirmek, gözleri ağırlaşmak, gözleri yaşarmak, gülmekten kırıp geçirmek, hak vermek, hak etmek, hayran olmak, hayran bırakmak, herkesin ağzına sakız olmak, iç çekmek, iç geçirmek, içe kapanmak, ilgiyle karşılamak, işin içinden çıkmamak, işin içinde bir iş var, kaçacak delik aramak, kafa

patlatmak, kafası karışmak, kalıbını basmak, kan çanağına dönmek, kapı önüne koymak, kılı kırk yarmak, pireyi deve yapmak, renk katmak, seferber olmak, ses seda yok, sıcak davranmak, soğuk davranmak, şakaya gelir yanı olmamak, şapka çıkarmak, takıp takıştırmak, tavır takınmak, telaşa kapılmak, teselli etmek, tepeden bakmak, tepeden tırnağa süzmek, tir tir titremek, umudunu kesmek, utancından yerin dibine geçmek, utancından kıpkırmızı olmak, yer yarılrsa da yedi kat dibine girmek, yerini bulmak, zevk almak” şeklinde farklı deyimlerin kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca deyimler farklı sıklıklarda kullanılmıştır. Diğer yandan “acıklı acıklı, akın akın, apar topar, avaz avaz, bir bir, boşu boşuna, boy boy, didik didik, gizli gizli, kıpır kıpır, kırış kırış, pırıl pırıl, pişkin pişkin, rahat rahat, ses seda, suçlu suçlu, tek tek, uzun uzun, üzgün üzgün, yavaş yavaş, zaman zaman” şeklinde ikilemeler kullanılmış ve kitapta farklı sıklıklarda yer almıştır.

Grafik 2. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 2’ye göre bu hikâye kitabında deyimlerin toplam içeriğe oranı %64; ikilemelerin oranı %36 bulunmuştur. Söz varlığı unsurlarından atasözleri, bilmece, tekerlemelerin oranı ise kitapta kullanılmadığı için %0’dır.

İncelenen hikâye kitabında 51 deyim farklı sıklıklarda toplamda 64 defa; 22 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 36 defa kullanıldığı görülmüştür ve atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına rastlanmamıştır. Yazar daha çok çocukların somut dönemde olduklarını düşünerek; onların anlayabileceği düzeyde ikilemelere, deyimlere ağırlık vermiştir; ancak atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına yer vermemiştir.

5.3. “Havva ile Kaplumbağa” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Havva ile Kaplumbağa” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 4’te verilmiştir. Kitaptaki her bir unsurun toplam içeriğe oranı ise grafik 3’te verilmiştir.

Tablo 4:“Havva ile Kaplumbağa” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

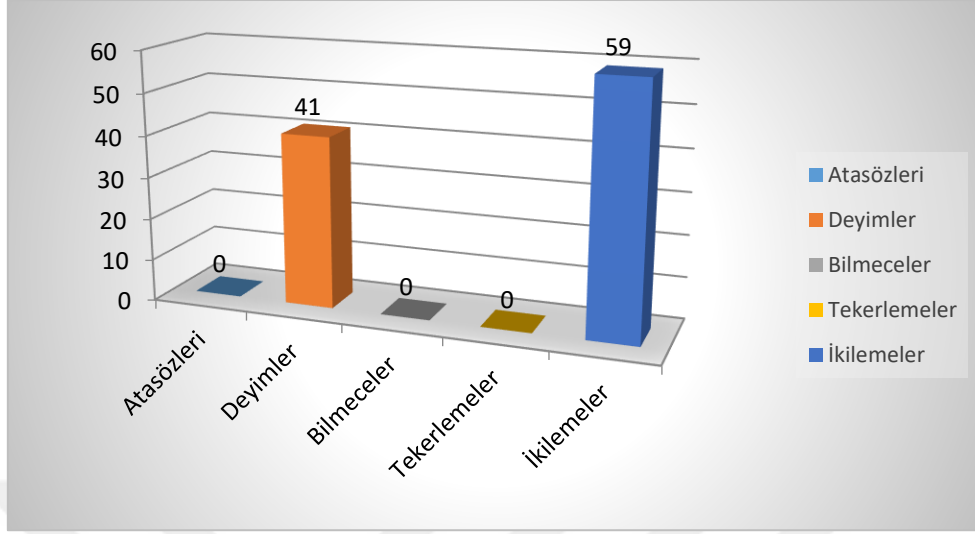
SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Akıl Sır Erdirememek(S.33)	1	Deyim
Altüst Olmak/Etmek(S.36)	2	Deyim
Apar Topar(S.56)	1	İkileme
Avaz Avaz(S.42)	1	İkileme
Bitap Düşmek(S.73)	1	Deyim
Bitmek Tükenmek(S.63)	1	İkileme
Boşu Boşuna(S.38)	1	İkileme
Boyun Eğmek(S.22)	1	Deyim
Cevap Yetiştirmek(S.18)	1	Deyim
Çılgılık Çılgılaşma(S.11)	1	İkileme
Çıkar Çıkmaz(S.49)	1	İkileme
Çıt Çıkmamak(S.28)	1	Deyim
Çok Çok(S.66)	1	İkileme
Değer Değmez(S.67)	1	İkileme
Derin Bir Nefes Almak(S.87)	1	Deyim
El Ayak Çekilmek(S.53)	1	Deyim
El Ele(S.13)	1	İkileme
Farklı Farklı(S.29)	1	İkileme
Geri Adım Atmamak(S.14)	1	Deyim
Göz Göze Gelmek(S.60)	1	Deyim
Gözleri Kan Çanağına Dönmek(S.52)	1	Deyim
Gözleri Yaşarmak(S.85)	1	Deyim
Gözüne Uyku Girmemek(S.81)	1	Deyim
Hak Vermek(S.15)	1	Deyim
Hayran Kalmak(S.58)	1	Deyim
İyileşir İyileşmez(S.13)	1	İkileme
İzlenim Yaratmak(S.20)	1	Deyim
Kan Ter İçinde Uyanmak(S.84)	1	Deyim
Kanı Kaynamak(S.44)	1	Deyim
Kat Kat(S.20)	1	İkileme
Koca Koca(S.31)	1	İkileme
Korkudan Küçükdilini Yutmak(S.61)	1	Deyim
Küt Küt(S.34,58)	2	İkileme
Laf Anlatmamak(S.14)	1	Deyim
Laf Anlatmak(S.76)	1	Deyim
Neşeli Neşeli(S.19)	1	İkileme
Paytak Paytak(S.66,67,86)	3	İkileme
Peşine Takılmak(S.63)	1	Deyim
Sağa Sola(S.20,74)	2	İkileme
Sağı Solu(S.76)	1	İkileme
Sakin Sakin(S.58)	1	İkileme
Seve Seve(S.56)	1	İkileme

Şaşkın Şaşkın(S.47)	1	İkileme
Tatlı Tatlı(S.62)	1	İkileme
Tek Tek(S.23,25,65,66)	4	İkileme
Uçsuz Bucaksız(S.51,53,63)	3	İkileme
Uykuya Dalmak(S.61)	1	Deyim
Uzun Uzun(S.11,15,17,21,30,47)	6	İkileme
Yanıp Tutuşmak(S.21)	1	Deyim
Yavaş Yavaş(S.59)	2	İkileme
Yeni Yeni(S.17)	1	İkileme
Yok Olmak(S.83)	1	Deyim
Yok Pahasına Satmak(S.32)	1	Deyim
Yola Koyulmak(S.82)	1	Deyim
Yüz Vermemek(S.40)	1	Deyim

Tablo 4 ele alındığında “Havva ile Kaplumbağa” adlı hikâye kitabı “atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, ikileme” gibi söz varlığı unsurları açısından incelenmiştir. Bu hikâye kitabında yazar atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına hiç yer vermemiştir.

Tablo 4’e göre “akıl sır erdirememek, altüst olmak/etmek, bitap düşmek, boyun eğmek, cevap yetiştirmek, çıt çıkmamak, derin bir nefes almak, el ayak çekilmek, geri adım atmamak, göz göze gelmek, gözleri kan çanağına dönmek, gözleri yaşarmak, gözüne uyku girmemek, hak vermek, hayran kalmak, izlenim yaratmak, kan ter içinde uyanmak, kanı kaynamak, korkudan küçükdilini yutmak, laf anlatamamak, laf anlatmak, peşine takılmak, uykuya dalmak, yanıp tutuşmak, yok olmak, yok pahasına satmak, yola koyulmak, yüz vermemek” şeklinde deyimlerin yer aldığı görülmektedir. Söz konusu deyimler farklı sıklıkta kullanılmıştır. İkilemelerin ise “apar topar, avaz avaz, bitmek tükenmek, boşu boşuna, çılgılık çılgıca, çıkar çıkmaz, çok çok, değer değmez, el ele, farklı farklı, iyileşir iyileşmez, kat kat, koca koca, küt küt, neşeli neşeli, paytak paytak, sağa sola, sağı solu, sakın sakın, seve seve, şaşkın şaşkın, tatlı tatlı, tek tek, uçsuz bucaksız, uzun uzun, yavaş yavaş, yeni yeni” şeklinde yer aldığı ve farklı sıklıklarda kullanıldığı görülmektedir.

Grafik 3. “Havva ile Kaplumbağa” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 3’e bakıldığında söz konusu kitapta deyimlerin toplam içeriğe oranı %41, ikilemelerin oranı %59 olarak tespit edilmiştir. Kitapta kullanılmayan atasözü, bilmece ve tekerlemelerin oranı ise %0’dır.

İncelenen hikâye kitabında 28 deyim toplamda 29 defa; 27 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 42 defa kullanıldığı tespit edilmiştir ve atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına hiç rastlanmamıştır.

5.4. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 5’te gösterilmiştir. Söz varlığına ait unsurların kitaptaki toplam içeriğe oranları grafik 4’te verilmiştir.

Tablo 5:“Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

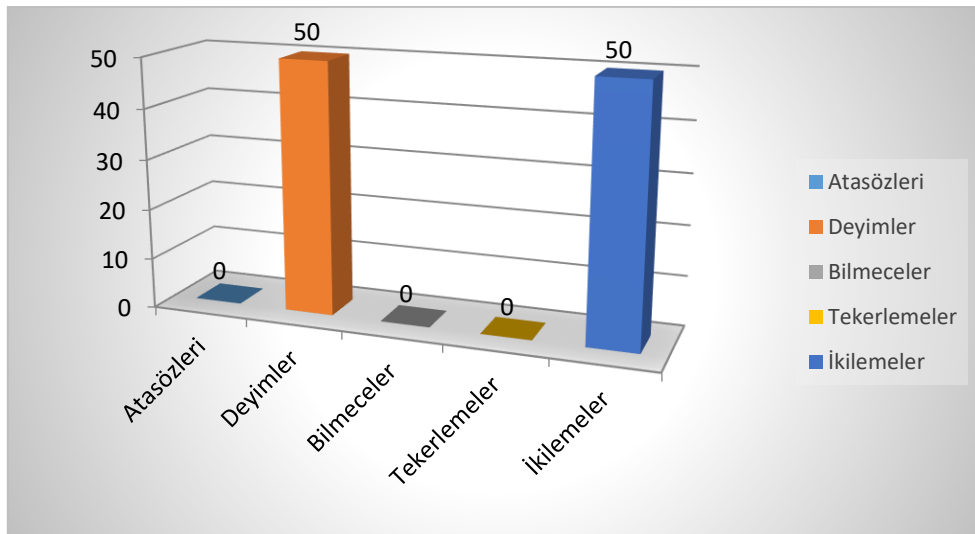
SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Ağır Ağır(S.52)	1	İkileme
Bağırış Çağırış(S.53)	1	İkileme
Başının Altından Çıkmak(S.30)	1	Deyim
Bol Bol(S.57)	1	İkileme
Deliye Dönmek(S.19)	1	Deyim
Demir Atmak(S.62)	1	Deyim
Duymazlıktan Gelmek(S.13)	1	Deyim
Gıkı Çıkmamak(S.21)	1	Deyim
Gözlerine İnanmamak(S.41)	1	Deyim
Hayret Etmek(S.56)	1	Deyim
Hep Bir Ağızdan Bağırmak(S.53)	1	Deyim

Işıl Işıl(S.63)	1	İkileme
Kafası Karışmak(S.52)	1	Deyim
Kara Kara Düşünmek(S.32,55)	1	Deyim
Kara Kara(S.32,55)	2	İkileme
Kulak Kesilmek(S.57)	1	Deyim
Külâhına Anlatmak(S.10)	1	Deyim
Neler Neler(S.28)	1	İkileme
Ortalığı Birbirine Katmak(S.28)	1	Deyim
Pırıl Pırıl(S.9,34,46,)	3	İkileme
Sabah Akşam(S.17)	1	İkileme
Sırtını Dönmek(S.15)	1	Deyim
Tıka Basa(S.37)	1	İkileme
Tıkır Tıkır(S.13)	1	İkileme
Utancından Kıpırmızı Olmak(S.40)	1	Deyim
Utangaç Utangaç(S.17)	1	İkileme
Uzun Uzun(S.66)	1	İkileme
Yavaş Yavaş(S.61)	1	İkileme
Yola Koyulmak(S.61)	1	Deyim

Tablo 5 ele alındığında “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” adlı hikâye kitabı “atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu hikâye kitabında yazar atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına hiç yer vermemiştir.

Tablo 5’te de görüldüğü gibi kitapta “başının altından çıkmak, deliye dönmek, demir atmak, duymazlıktan gelmek, gıkı çıkmamak, gözlerine inanmamak, hayret etmek, hep bir ağızdan bağırarak, kafası karışmak, kara kara düşünmek, kulak kesilmek, külâhına anlatmak, ortalığı birbirine katmak, sırtını dönmek, utancından kıpkırmızı olmak, yola koyulmak” şeklinde farklı deyimler tespit edilmiştir. “Ağır ağır, bağırış çağırış, bol bol, ıslıl ıslıl, kara kara, neler neler, pırıl pırıl, sabah akşam, tıka basa, tıkır tıkır, utangaç utangaç, uzun uzun, yavaş yavaş” olmak üzere ikilemelerin yer aldığı ve farklı sıklıkta kullanıldığı görülmektedir.

Grafik 4. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 4’te ise deyimlerin oranı %50, ikilemelerin oranı ise %50 olarak verilmektedir. Dolayısıyla kitapta yer almayan atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarının oranı %0’dır.

Araştırmada incelenen kitapların içinde sayfa sayısı olarak en az olan kitabı Güneşi Bile Tamir Eden Adam hikâyesidir. Bu yüzden diğer kitaplarına göre deyimlere ve ikilemelere daha az yer vermiştir. İncelenen hikâye kitabında 16 deyim toplamda 16 defa; 13 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 16 defa kullanıldığı görülmüş ve atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına rastlanmamıştır.

5.5. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 6’da verilmiştir. Kitapta bulunan her bir unsurun toplam içeriğe oranı grafik 5’te verilmiştir.

Tablo 6:“Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Ağzı Açık Kalmak(S.39)	1	Deyim
Ağzından Yel Almak(S.32)	1	Deyim
Akıl Mantık Sınırlarını Aşmak(S.47)	1	Deyim
Aman Aman(S.13)	1	İkileme
Ballandıra Ballandıra(S.73)	1	İkileme
Bir Çuval İnciri Berbat Etmek(S.60)	1	Deyim
Boca Etmek(S.69)	1	Deyim
Boş Boş Oturmak(S.11)	1	Deyim
Boş Boş(S.11)	1	İkileme
Boş Gezmek(S.12)	1	Deyim
Boylu Boyuna Yatmak(S.66)	1	Deyim
Cirit Atmak(S.48,71)	2	Deyim
Çıt Çıkarmamak(S.52)	1	Deyim
Çorap Söküğü Gibi Gelmek(S.24)	1	Deyim
Dalga Geçmek(S.12,27,29)	3	Deyim
Düşünmek Taşınmak(S.21)	1	Deyim
Endişeli Endişeli(S.35)	1	İkileme
Geri Adım Atmak(S.27,58)	2	Deyim
Gizlisi Saklısı(S.52)	1	İkileme
Göğsünü Kabartmak(S.39)	1	Deyim
Gözleri Yaşarmak(S.63)	1	Deyim
Gürül Gürül(S.70)	1	İkileme
Hayal Meyal(S.56)	1	İkileme
Her Kafadan Bir Ses Çıkmak(S.36)	1	Deyim
Hınzır Hınzır(S.27)	1	İkileme
Israr Etmek(S.43)	1	Deyim
İçine Kapanmak(S.54)	1	Deyim
İçine Kurt Düşmek(S.17)	1	Deyim
İstifini Bozmamak(S.15)	1	Deyim

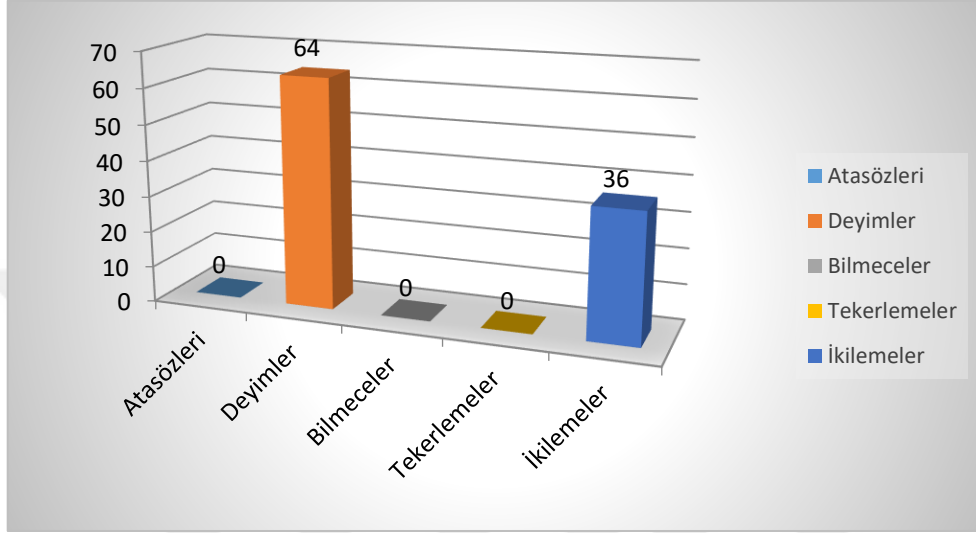
İşsiz Güçsüz(S.39)	1	İkileme
Kafa Şişirmek(S.26,29)	2	Deyim
Kafası İyice Karışmak(S.60)	1	Deyim
Kafasını Şişirmek(S.14)	1	Deyim
Kapıya Dayanmak(S.46)	1	Deyim
Konuşmaya Konuşmaya(S.54)	1	İkileme
Küt Küt(S.30,68)	2	İkileme
Laf Taşımak(S.54)	1	Deyim
Ortadan Kaybolmak(S.56)	1	Deyim
Para Etmemek(S.54)	1	Deyim
Pas Tutmak(S.54)	1	Deyim
Sesini Kimseye Duyuramamak(S.39)	1	Deyim
Sırları Ortaya Dökülmek(S.49)	1	Deyim
Sırtına Vurmak(S.64)	1	Deyim
Sırtını Sıvazlamak(S.48)	1	Deyim
Söz Etmek(S.15,26)	2	Deyim
Suspus Etmek(S.19)	1	Deyim
Suspus Olmak(S.65)	1	Deyim
Şaşkın Şaşkın(S.70)	1	İkileme
Tek Bir Yolu Olmak(S.53)	1	Deyim
Tek Tek(S.31,36,42,65)	5	İkileme
Utana Sıkıla(S.61)	1	İkileme
Utanç Utanç(S.27)	1	İkileme
Uzun Uzun(S.15,69)	2	İkileme
Üzgün Üzgün(S.29,36)	2	İkileme
Yalvar Yakar(S.47)	1	İkileme
Yavaş Yavaş(S.29,69)	2	İkileme
Yol Aramak(S.31)	1	Deyim
Yola Koyulmak(S.64)	1	Deyim
Yolcu Etmek(S.19)	1	Deyim
Yollara Düşmek(S.44)	1	Deyim
Yorgun Düşmek(S.48)	1	Deyim
Yüzü Kızarmak(S.28)	1	Deyim

Tablo 6 ele alındığında “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” adlı hikâye “atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı unsurları açısından incelenmiştir. Bu hikâye kitabında yazar atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına hiç yer vermemiştir.

Buna göre “ağız açık kalmak, ağzından yel almak, akıl mantık sınırlarını aşmak, bir çuval inciri berbat etmek, boca etmek, boş boş oturmak, boş gezmek, boylu boyuna yatmak, cirit atmak, çıt çıkarmamak, çorap söküğü gibi gelmek, dalga geçmek, düşünmek taşınmak, geri adım atmak, göğsünü kabartmak, gözleri yaşarmak, her kafadan bir ses çıkmak, ısrar etmek, içine kapanmak, içine kurt düşmek, istifini bozmamak, kafa şişirmek, kafası iyice karışmak, kafasını şişirmek, kapıya dayanmak, laf taşımak, ortadan kaybolmak, para etmemek, pas tutmak, sesini kimseye duyuramamak, sırları ortaya dökülmek, sırtına vurmak, sırtını sıvazlamak, söz etmek, suspus etmek, suspus olmak, tek bir yolu olmak, yol aramak, yola koyulmak, yolcu etmek, yollara düşmek, yorgun düşmek, yüzü kızarmak” şeklinde deyimlerin kullanıldığı görülmüştür.

İkilemelerin ise “aman aman, ballandıra ballandıra, boş boş, endişeli endişeli, gizlisi saklısı, gürül gürül, hayal meyal, hınzır hınzır, işsiz güçsüz, konuşmaya konuşmaya, küt küt, şaşkın şaşkın, tek tek, utana sıkıla, utanç utanç, uzun uzun, üzgün üzgün, yalvar yakar, yavaş yavaş” şeklinde yer aldığı ve farklı sıklıkta kullanıldığı tespit edilmiştir.

Grafik 5. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 5’e bakıldığında deyimlerin oranı %64, ikilemelerin oranı %36 olarak bulunmuştur. Kitapta kullanılmayan unsurlar ise bilmece, tekerlemeler, atasözleridir ve oranları %0’dır.

İncelenen hikâye kitabında 43 deyim farklı sıklıklarda toplamda 49 defa; 19 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 27 defa kullanıldığı tespit edilmiştir; fakat atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına hiç rastlanmamıştır.

5.6. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 7’de gösterilmiştir. Her bir unsurun kitaptaki toplam içeriğe oranı ise grafik 6’da verilmiştir.

Tablo 7: “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Ağır Basmak(S.21)	1	Deyim
Ağzı Çok Sık Olmak(S.25)	1	Deyim
Aklına Gelmek(S.43,45,90)	3	Deyim
Aklına Gelmemek(S.39)	1	Deyim

Altını Üstünü Getirmek(S.44)	1	Deyim
Aman Aman(S.56,68)	2	İkileme
Ana Baba Günüydü(S.36)	1	Deyim
Aradan Yıllar Geçmek(S.75)	1	Deyim
Aralarında Dağlar Kadar Fark Olmak(S.73)	1	Deyim
Araya Sokmamak(S.60)	1	Deyim
Ardı Arkası Kesilmemek(S.77)	1	Deyim
Baş Etmek(S.42)	1	Deyim
Bir Solukta(S.79)	2	Deyim
Bir Varmış, Bir Yokmuş(S.48,49)	2	Tekerleme
Bol Bol(S.72)	1	İkileme
Boylu Boyunca(S.81)	1	İkileme
Canı Çok Sıkılmak(S.55)	2	Deyim
Değiş Tokuş(S.42)	1	İkileme
Didik Didik Etmek(S.12)	1	Deyim
Didik Didik(S.12)	1	İkileme
Düşünceli Düşünceli(S.44)	1	İkileme
Düşünüp Taşınmak(S.50)	1	Deyim
Elinden Alınmak(S.41)	1	Deyim
Eline Su Dökmemek(S.49)	1	Deyim
Eski Püskü(S.44)	1	İkileme
Fikir Almak(S.52)	1	Deyim
Fikir Gelmek(S.45)	1	Deyim
Gece Gündüz(S.46)	1	İkileme
Gel Zaman Git Zaman(S.66)	1	Deyim
Gerçeği Ortaya Çıkarmak(S.84)	1	Deyim
Gizli Gizli(S.24)	1	İkileme
Göze Alamamak(S.9)	1	Deyim
Göze Almak(S.15)	1	Deyim
Gözleri Dolmak(S.21)	1	Deyim
Gözüne Girmek(S.78)	1	Deyim
Gülüp Geçmek(S.78)	1	Deyim
Haber Salmak(S.50)	1	Deyim
Hak Etmemek(S.40)	1	Deyim
Hak Vermek(S.50,53)	2	Deyim
Haşır Neşir Olmak(S.49)	1	Deyim
Haşır Neşir(S.49)	1	İkileme
Havaya Girmek(S.55)	1	Deyim
Hayat Sürmek(S.58)	1	Deyim
Hayatını Kazanmak(S.87)	1	Deyim
Hayretler İçinde Kalmak(S.84)	1	Deyim
İç Çekmek(S.15)	1	Deyim
İçi Sızlamak(S.52)	1	Deyim
İçinden Çıkmamak(S.18)	1	Deyim
İçinden Gelmemek(S.62)	1	Deyim
İlişisini Koparmak(S.76)	1	Deyim
İsminden Çok Söz Ettirmek(S.75)	1	Deyim
İşine Gelmek(S.11)	1	Deyim
Kafası Çalışmak(S.23)	1	Deyim
Kafası Karışmak(S.15)	1	Deyim
Kaleme Almak(S.85)	1	Deyim
Kaynar Su Dökülmek(S.41)	1	Deyim
Kendini Toparlamak(S.26)	1	Deyim
Keyfinin Kaçacağını Hissetmek(S.71)	1	Deyim
Kıpkırmızı Kesilmek(S.22)	1	Deyim
Konuşmaya Dalmak(S.65)	1	Deyim
Kös Kös(S.54)	1	İkileme
Lafı Çevirmek(S.43)	1	Deyim

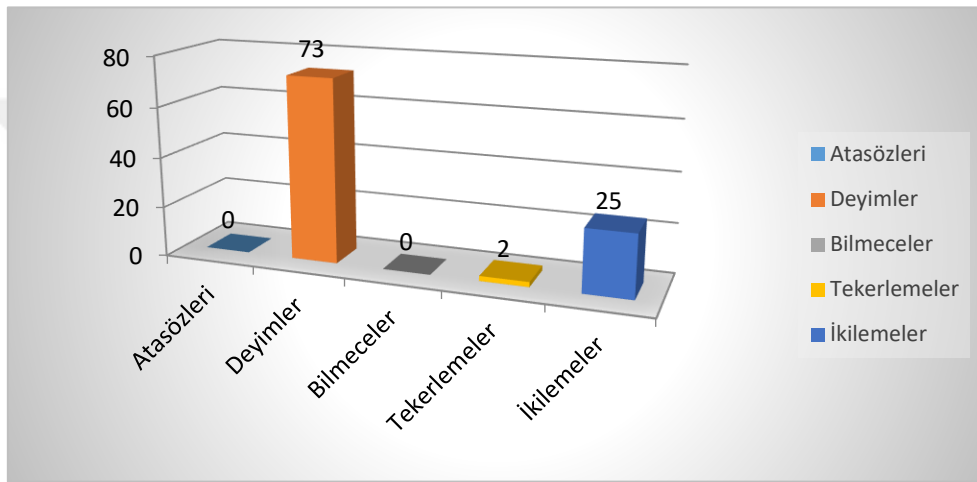
Mırın Kırın(S.57)	1	İkileme
Neye Uğradığını Şaşırarak(S.34,56)	2	Deyim
Oralı Olmamak(S.46)	1	Deyim
Ortalık Karışmak(S.27)	1	Deyim
Ortaya Çıkmak(S.19)	1	Deyim
Palavra Sıkmak(S.41)	1	Deyim
Pes Etmek(S.64)	1	Deyim
Pırıl Pırıl(S.11)	1	İkileme
Rahat Rahat(S.52)	1	İkileme
Sağa Sola(S.46,57)	2	İkileme
Ses Çıkarmamak(S.60,61,64)	3	Deyim
Ses Seda(S.64)	2	İkileme
Sesi Çıkarmamak(S.54)	1	Deyim
Sevinçten Havaya Uçmak(S.18)	1	Deyim
Sıcak Sudan Soğuk Suya Değdirmemek(S.15)	1	Deyim
Soru Yağmuruna Tutmak(S.25)	1	Deyim
Söz Etmek(S.21,86)	2	Deyim
Temizle Temizle(S.24)	1	İkileme
Teslim Etmek(S.52)	1	Deyim
Ucuz Atlatmak(S.36)	1	Deyim
Umudunu Kaybetmek(S.62)	1	Deyim
Uykulu Uykulu(S.40)	1	İkileme
Uzun Uzun(S.18,83)	3	İkileme
Yavaş Yavaş(S.63)	2	İkileme
Yorgun Argın(S.24)	1	İkileme
Yüreği Ağzına Gelmek(S.63)	1	Deyim
Yüzü Kızarmak(S.48)	1	Deyim
Zar Zor(S.87)	1	İkileme
Zihinleri Bulandırmak(S.17)	1	Deyim

Tablo 7 ele alındığında “Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı hikâye “atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, ikileme” gibi söz varlığı açısından incelenmiştir. Yazarın bu hikâye kitabında atasözü ve bilmeceye hiç yer vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 7’ye göre “ağır basmak, ağzı çok sık olmak, aklına gelmek, aklına gelmemek, altını üstünü getirmek, ana baba günüydü, aradan yıllar geçmek, aralarında dağlar kadar fark olmak, araya sokmamak, ardı arkası kesilmemek, baş etmek, bir solukta, canı çok sıkılmak, didik didik etmek, düşünüp taşınmak, elinden alınmak, eline su dökmek, fikir almak, fikir gelmek, gel zaman git zaman, gerçeği ortaya çıkarmak, göze alamamak, göze almak, gözleri dolmak, gözüne girmek, gülüp geçmek, haber salmak, hak etmemek, hak vermek, haşır neşir olmak, havaya girmek, hayat sürmek, hayatını kazanmak, hayretler içinde kalmak, iç çekmek, içi sızlamak, içinden çıkmamak, içinden gelmemek, ilişkisini koparmak, isminden çok söz ettirmek, işine gelmek, kafası çalışmak, kafası karışmak, kaleme almak, kaynar su dökülmek, kendini toparlamak, keyfinin kaçacağını hissetmek, kıpkırmızı kesilmek, konuşmaya dalmak, lafı çevirmek, neye uğradığını şaşırarak, oralı olmamak, ortalık karışmak, ortaya çıkmak, palavra sıkmak, pes etmek, ses çıkarmamak, sesi çıkarmamak, sevinçten havaya uçmak, sıcak

sudan soğuk suya değdirmemek, soru yağmuruna tutmak, söz etmek, teslim etmek, ucuz atlatmak, umudunu kaybetmek, yüreği ağzına gelmek, yüzü kızarmak, zihinleri bulandırmak” olmak üzere farklı deyimler kullanıldığı görülmüştür. “Aman aman, bol bol, boylu boyunca, değişik tokuş, didik didik, düşünceli düşünceli, eski püskü, gece gündüz, gizli gizli, haşır neşir, kös kös, mırın kırın, pırıl pırıl, rahat rahat, sağa sola, ses seda, temizle temizle, uykulu uykulu, uzun uzun, yavaş yavaş, yorgun argın, zar zor” şeklinde farklı ikilemeler farklı sıklıkta kullanılmıştır. Ayrıca kitabın 48 ve 49. sayfalarında “bir varmış, bir yokmuş” olarak da tekerlemeye yer verildiği tespit edilmiştir.

Grafik 6. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 6’ ya bakıldığında tekerleme oranı %2, ikileme oranı% 25; deyim oranı %73 ve kitapta yer almayan atasözü ve bilmece oranı ise %0 olarak tespit edilmiştir.

İncelenen hikâye kitabında 1 tekerlemenin farklı sıklıklarda toplamda 2 defa; 68 deyim farklı sıklıklarda toplamda 77 defa; 22 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 27 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Atasözü ve bilmece unsurlarına hiç rastlanmamıştır.

5.7. “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Vapurları Seven Çocuk” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 8’de verilmiştir. Kitaptaki her bir unsurun kitabın toplam içeriğine oranı ise grafik 7’de verilmiştir.

Tablo 8:“Vapurları Seven Çocuk” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Acı Acı(S.35,36)	2	İkileme
Ağzına Kadar Doldurmak(S.35)	1	Deyim
Aklına Koyduğunu Yapmak(S.76)	1	Deyim

Baka Baka(S.93)	1	İkileme
Ballandıra Ballandıra(S.67)	1	İkileme
Baş Edememek(S.33)	1	Deyim
Başa Çıkamamak(S.34)	1	Deyim
Beş Para Etmemek(S.48)	1	Deyim
Bir İç Geçirmek(S.51)	1	Deyim
Bir Varmış Bir Yokmuş(S.46)	1	Tekerleme
Bir Yol Bulmak(S.79)	1	Deyim
Bire Bin Katmak(S.32)	1	Deyim
Birisine Okutmak(S.47)	1	Deyim
Bol Bol(S.78)	1	İkileme
Boş Boş(S.58)	1	İkileme
Canı Çok Sıkılmak(S.48)	1	Deyim
Ciyak Ciyak(S.54)	1	İkileme
Çene Çalmak(S.12)	1	Deyim
Doğru Dürüst(S.22)	1	İkileme
Dolana Dolana(S.10)	1	İkileme
Donup Kalmak(S.84)	1	Deyim
El Değiştirmek(S.54)	1	Deyim
Eli Boş Dönmek(S.68)	1	Deyim
Eski Püskü(S.32,34,35,37,46,69)	6	İkileme
Evirmiş Çevirmiş(S.50)	1	İkileme
Gece Gündüz(S.87)	1	İkileme
Gel Zaman Git Zaman(S.39,54)	2	Deyim
Gıcır Gıcır(S.44)	1	İkileme
Girer Girmez(S.89)	1	İkileme
Gönlü Razi Olmamak(S.86)	1	Deyim
Gönlünde Yaşamak(S.48)	1	Deyim
Göz Koymak(S.66)	1	Deyim
Gözleri Parlamak(S.74)	1	Deyim
Gözlerine İnanmamak(S.72)	1	Deyim
Gözü Arkada Kalmak(S.76)	1	Deyim
Gözüne Uyku Girmemek(S.91)	1	Deyim
Gülüp Geçmek(S.22)	1	Deyim
Haberler Vermek(S.20)	1	Deyim
Halinden Şikayetçi Olmak(S.44)	1	Deyim
Harıl Harıl(S.70)	1	İkileme
Hasret Gidermek(S.78)	1	Deyim
Hayran Kalmak(S.72)	1	Deyim
Hınzır Hınzır(S.49)	1	İkileme
Horul Horul(S.81)	1	İkileme
Hücum Etmek(S.31)	1	Deyim
İlgisini Çekmek(S.46)	1	Deyim
İmdadına Koşmak(S.30)	1	Deyim
İşe Yarıyor(S.58)	1	Deyim
Kara Kara Düşünmek(S.48)	1	Deyim
Kara Kara(S.48)	1	İkileme
Kederli Kederli(S.36)	1	İkileme
Kös Kös(S.49)	1	İkileme
Kötü Haber Çabuk Yayılır(S.34)	1	Atasözü
Kulak Kabartmak(S.53)	1	Deyim
Kulaklarına İnanmamak(S.20)	1	Deyim
Kuyumcu Kuyumcu(S.47)	1	İkileme
Mideye İndirmek(S.12)	1	Deyim
Mutlu Mutlu(S.50,90)	2	İkileme
Neşeli Neşeli(S.38,94)	2	İkileme
Oradan Oraya(S.30)	1	İkileme
Ortak Olmak(S.10)	1	Deyim

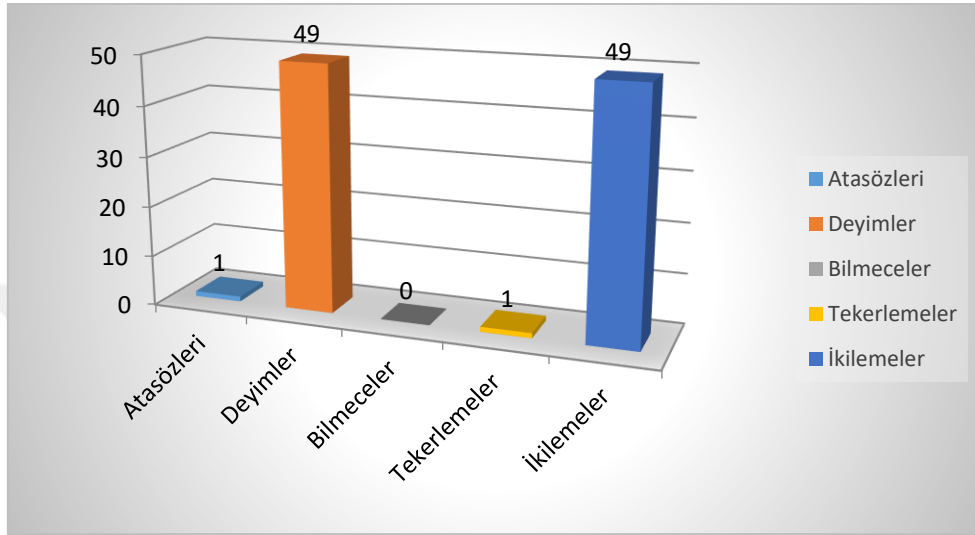
Öksüz Kalmak	1	Deyim
Özene Bezene(S.63)	1	İkileme
Pırıl Pırıl(S.82)	1	İkileme
Sakin Sakin(S.83)	1	İkileme
Sesi Sedası(S.76)	1	İkileme
Sevinçten Küçükdilini Yutmak(S.63)	1	Deyim
Söz Etmek(S.54)	1	Deyim
Şaşırp Kalmak(S.60)	1	Deyim
Şaşkınlık İçinde Olmak(S.45)	1	Deyim
Şen Şakrak(S.33)	1	İkileme
Tek Tek(S.25)	1	İkileme
Teklif Edilmek(S.16)	1	Deyim
Tıka Basa Doymak(S.90)	1	Deyim
Tıka Basa(S.90)	1	İkileme
Tir Tir(S.36,82)	2	İkileme
Uykulu Uykulu(S.93)	1	İkileme
Uykuya Dalmak(S.92)	1	Deyim
Uzun Uzun(S.20,25)	2	İkileme
Üst Üste(S.35)	1	İkileme
Üzgün Üzgün(S.66)	1	İkileme
Üzüntüden Kahrolmak(S.32)	1	Deyim
Vur Patlasın, Çal Oynasın(S.90)	1	Deyim
Yavaş Yavaş(S.33,68,71)	3	İkileme
Yola Çıkmak(S.70)	1	Deyim
Yorgun Argın(S.91)	1	İkileme

Tablo 8 ele alındığında “Vapurları Seven Çocuk” adlı hikâye kitabı “ atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı açısından incelenmiştir.

Buna göre “ağızına kadar doldurmak, aklına koyduğunu yapmak, baş edememek, başa çıkamamak, beş para etmemek, bir iç geçirmek, bir yol bulmak, bire bin katmak, birisine okutmak, canı çok sıkılmak, çene çalmak, donup kalmak, el değiştirmek, eli boş dönmek, gel zaman git zaman, gönlü razı olmamak, gönlünde yaşamak, göz koymak, gözleri parlamak, gözlerine inanmamak, gözü arkada kalmak, gözüne uyku girmemek, gülüp geçmek, haberler vermek, halinden şikâyetçi olmak, hasret gidermek, hayran kalmak, hücum etmek, ilgisini çekmek, imdadına koşmak, işe yarıyor, kara kara düşünmek, kulak kabartmak, kulaklarına inanmamak, mideye indirmek, ortak olmak, öksüz kalmak, sevinçten küçükdilini yutmak, söz etmek, şaşırp kalmak, şaşkınlık içinde olmak, teklif edilmek, tıka basa doymak, uykuya dalmak, üzüntüden kahrolmak, vur patlasın, çal oynasın, yola çıkmak” şeklinde farklı deyimlerin farklı sıklıkta kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanında “acı acı, baka baka, ballandıra ballandıra, bol bol, boş boş, ciyak ciyak, doğru dürüst, dolana dolana, eski püskü, evirmiş çevirmiş, gece gündüz, gıcır gıcır, girer girmez, harıl harıl, hınzır hınzır, horul horul, kara kara, kederli kederli, kös kös, kuyumcu kuyumcu, mutlu mutlu, neşeli neşeli, oradan oraya, özene bezene, pırıl pırıl, sakın sakın, sesi sedası, şen şakrak, tek tek, tıka basa, tir tir, uykulu

uykulu, uzun uzun, üst üste, üzgün üzgün, yavaş yavaş, yorgun argın” ikilemelere rastlanmaktadır. Söz konusu ikilemeler farklı sıklıklarda kullanılmıştır. Kitabın 34. sayfasında “Kötü haber çabuk yayılır” atasözüne ve 46. sayfasında ise “Bir varmış, bir yokmuş” tekerlemesine yer verildiği tespit edilmiştir.

Grafik 7. “Vapurları Seven Çocuk” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 7’ye göre atasözü oranı %1, deyim oranı %49, tekerleme oranı %1, ikileme oranı %49, hiç kullanılmayan unsur olan bilmece oranı %0’dır. Yazar bu hikâye kitabında da bilmece unsuruna hiç yer vermemiştir.

Yazar bu kitabında da bilmeceye hiç yer vermemiştir. İncelenen hikâye kitabında 1 atasözünün 1 defa; 1 tekerlemenin 1 defa; 47 deyim farklı sıklıklarda toplamda 48 defa; 36 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 48 defa kullanıldığı tespit edilmiştir.

5.8. “Pat Karikatür Okulu” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Pat Karikatür Okulu” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 9’da ve kitaptaki her unsurun toplam içeriğe oranı grafik 8’de verilmiştir.

Tablo 9:“Pat Karikatür Okulu” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Acele Acele(S.13)	1	İkileme
Ağır Ağır(S.10)	1	İkileme
Ağzında Bir Şeyler Gevelemek(S.18,36)	2	Deyim
Ağzındaki Baklayı Çıkarmak(S.30)	1	Deyim

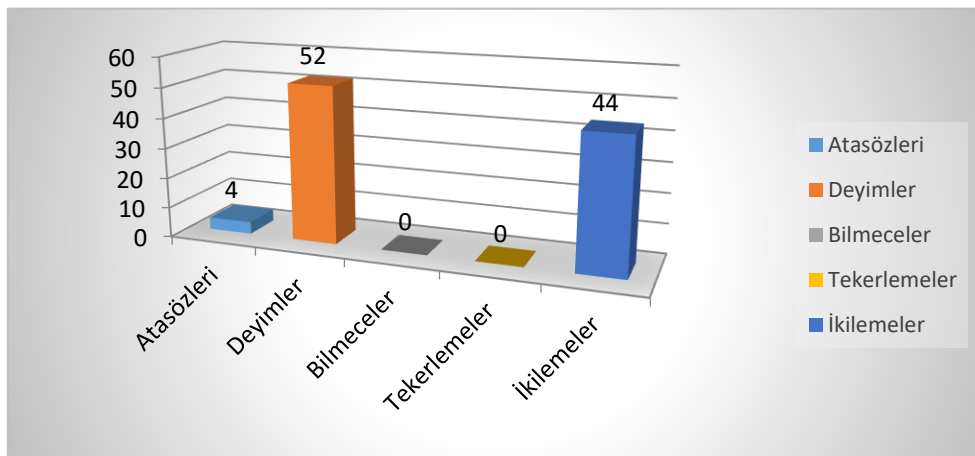
Ahlayıp Vahlamak(S.42)	1	İkileme
Amacına Ulaşmak(S.51)	1	Deyim
Armut Piş, Ağzına Düş(S.47)	1	Atasözü
Ayak Basmak(S.76)	1	Deyim
Baş Etmek(S.31)	1	Deyim
Belli Belirsiz(S.18)	1	İkileme
Besle Kargayı, Oysun Gözünü!(S.21)	1	Atasözü
Beş Para Etmemek(S.27)	1	Deyim
Bilgiç Bilgiç(S.26)	1	İkileme
Bir Elin Nesi Var, İki Elin Sesi Var(S.43)	1	Atasözü
Boş Boş(S.34)	1	İkileme
Çaba Göstermek(S.64)	1	Deyim
Dik Dik Bakmak(S.74)	1	Deyim
Dik Dik(S.71,74)	1	İkileme
Dolu Dolu(S.75)	1	İkileme
Elde Etmek(S.60)	1	Deyim
Elden Ele Dolaşmak(S.86)	1	Deyim
Elinden Başka Bir Şey Gelmemek(S.82)	1	Deyim
Eski Püskü(S.10)	1	İkileme
Gece Gündüz(S.48)	1	İkileme
Göze Almak(S.76)	1	Deyim
Gürül Gürül(S.41,43,45,61)	4	İkileme
Harıl Harıl(S.47)	1	İkileme
Haşat Etmek(S.14)	1	Deyim
Hayal Kırıklığına Uğramak(S.60)	1	Deyim
İç Geçirmek(S.75)	1	Deyim
İçine Düşmek(S.19)	1	Deyim
İhmal Etmek(S.67)	1	Deyim
İşin Altından Tek Başına Kalkmak(S.64)	1	Deyim
İtiraf Etmek(S.74)	1	Deyim
Kafası Karışmak(S.61)	1	Deyim
Kaleme Almak(S.57)	1	Deyim
Kanı Kaynamak(S.23)	1	Deyim
Karara Varmak(S.44)	1	Deyim
Kaşla Göz Arasında(S.12)	1	Deyim
Katıla Katıla Gülmek(S.78)	1	Deyim
Katıla Katıla(S.78)	1	İkileme
Lime Lime(S.70)	1	İkileme
Memnun Olmak(S.23,25)	2	Deyim
Mırın Kırın Etmek(S.74)	1	Deyim
Mırın Kırın(S.74)	1	İkileme
Miskin Miskin(S.48)	1	İkileme
Mutlu Mutlu(S.52)	1	İkileme
Ortaya Çıkmak(S.48)	1	Deyim
Peş Peşe(S.63)	1	İkileme
Pırıl Pırıl(S.16)	1	İkileme
Pişman Olmak(S.63)	1	Deyim
Postu Sermek(S.35)	1	Deyim
Rahat Rahat(S.82)	1	İkileme
Sağa Sola(S.47,52,67)	3	İkileme
Söz Etmek(S.67)	1	Deyim
Söz Etmemek(S.79)	1	Deyim
Sözünü Kesmek(S.64)	1	Deyim
Şikâyet Etmek(S.66)	1	Deyim
Tak Tuk(S.18)	1	İkileme
Tangır Tungur(S.10)	1	İkileme
Tek Tek(S.47)	1	İkileme
Tuhaf Tuhaf(S.13)	1	İkileme

Utana Sıkıla(S.62)	1	İkileme
Uykuya Dalmak(S.42)	1	Deyim
Uzun Uzun(S.10)	1	İkileme
Üstesinden Gelmek(S.45)	1	Deyim
Vıcık Vıcık(S.13)	1	İkileme
Yan Gelip Yatmak(S.44)	1	Deyim
Yeni Yeni(S.53)	1	İkileme
Yol Açmak(S.83)	1	Deyim

Tablo 9 ele alındığında “Pat Karikatür Okulu” adlı hikâye söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu hikâye kitabında yazar, tekerlemelere ve bilmecelere hiç yer vermemiştir.

Tablo 9’a göre kitapta “ağzında bir şeyler gevelemek, ağzındaki baklayı çıkarmak, içine düşmek, amacına ulaşmak, ayak basmak, baş etmek, beş para etmemek, çaba göstermek, dik dik bakmak, elde etmek, elden ele dolaşmak, elinden başka bir şey gelmemek, göze almak, haşat etmek, hayal kırıklığına uğramak, iç geçirmek, ihmal etmek, işin altından tek başına kalkmak, itiraf etmek, kafası karışmak, kaleme almak, kanı kaynamak, karara varmak, kaşla göz arasında, katıla katıla gülmek, memnun olmak, mırın kırın etmek, ortaya çıkmak, pişman olmak, postu sermek, söz etmek, söz etmemek, sözünü kesmek, şikâyet etmek, uykuya dalmak, üstesinden gelmek, yan gelip yatmak, yol açmak” şeklinde farklı deyimlere rastlanmaktadır. Deyimlerin farklı sıklıkta kullanıldığı görülmektedir. Aynı zamanda “acele acele, ağır ağır, ahlayıp vahlamak, belli belirsiz, bilgiç bilgiç, boş boş, dik dik, dolu dolu, eski püskü, gece gündüz, gürül gürül, harıl harıl, katıla katıla, lime lime, mırın kırın, miskin miskin, mutlu mutlu, peş peşe, pırıl pırıl, rahat rahat, sağa sola, tak tuk, tangır tungur, tek tek, tuhaf tuhaf, utana sıkıla, uzun uzun, vıcık vıcık, yeni yeni” gibi ikilemelere farklı sıklıkta yer verilmiştir. Yazar, kitabın 21. sayfasında “Besle kargayı, oysun gözünü!”, 43. sayfasında “Bir elin nesi var, iki elin sesi var” ve 47. sayfasında “Armut piş, ağzına düş” gibi atasözlerine yer vermiştir.

Grafik 8. “Pat Karikatür Okulu” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 8’e bakıldığında atasözleri %4 oranında, deyimler %52 oranında, ikilemeler %44 oranında kullanılmıştır. Kitapta yer almayan tekerleme ve bilmecelelerin oranı ise %0’dır.

İncelenen hikâye kitabında 3 atasözünün 3 defa; 38 deyim farklı sıklıklarda toplamda 40 defa; 29 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 34 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Bilmece ve tekerleme unsurlarına rastlanmamıştır.

5.9. “Galata’nın Tembel Martısı” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Galata’nın Tembel Martısı” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 10’da ve her bir unsurun kitaptaki toplam içeriğe oranı grafik 9’da verilmiştir.

Tablo 10:“Galata’nın Tembel Martısı” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Apar Topar(S.30)	1	İkileme
Ardı Arkası Kesilmemek(S.11)	1	Deyim
Arkasından Bakakalmak(S.64)	1	Deyim
Ayakları Yerden Kesilmek(S.85)	1	Deyim
Bilgiç Bilgiç(S.25,68)	2	İkileme
Bir Taşla İki Kuş Vurmak(S.81)	1	Deyim
Bir Varmış Bir Yokmuş(S.67)	1	Tekerleme
Birbirine Girmek(S.38)	2	Deyim
Birer Birer(S.24)	1	İkileme
Boş Konuşmak(S.22)	1	Deyim
Boşa Harcamak(S.40)	1	Deyim
Buhar Olup Uçmak(S.33)	1	Deyim
Canı Sıkılmak(S.17)	1	Deyim
Dile Getirmek(S.24)	1	Deyim
Dilinden Tüy Bitmek(S.44)	1	Deyim
Dudak Uçuklamak(S.31)	1	Deyim
Ele Vermek(S.30)	1	Deyim
Eli Ayağına Dolanmak(S.30)	1	Deyim
Eli Boş Dönmek(S.44)	1	Deyim
Eski Püskü(S.20,57)	2	İkileme
Eski Tas Eski Hamam(S.53)	1	Deyim
Gel Zaman Git Zaman(S.69)	1	Deyim
Gıpta Etmek(S.69)	1	Deyim
Göze Almak(S.19)	1	Deyim
Gözleri Parlamak(S.35)	1	Deyim
Gözlerine İnanmamak(S.63)	1	Deyim
Haberdar Etmek(S.35)	1	Deyim
Hayran Bırakmak(S.12)	1	Deyim
İç Çekmek(S.19)	1	Deyim
İç Geçirmek(S.52)	1	Deyim
İlgisini Çekmek(S.19)	1	Deyim
İstifini Bozmamak(S.32)	1	Deyim
İşi Yokuşa Sürmek(S.32)	1	Deyim
Kafayı Üşütmek(S.55)	1	Deyim
Kalbini Kırmak(S.14)	1	Deyim
Kan Ter İçinde Kalmak(S.47)	1	Deyim

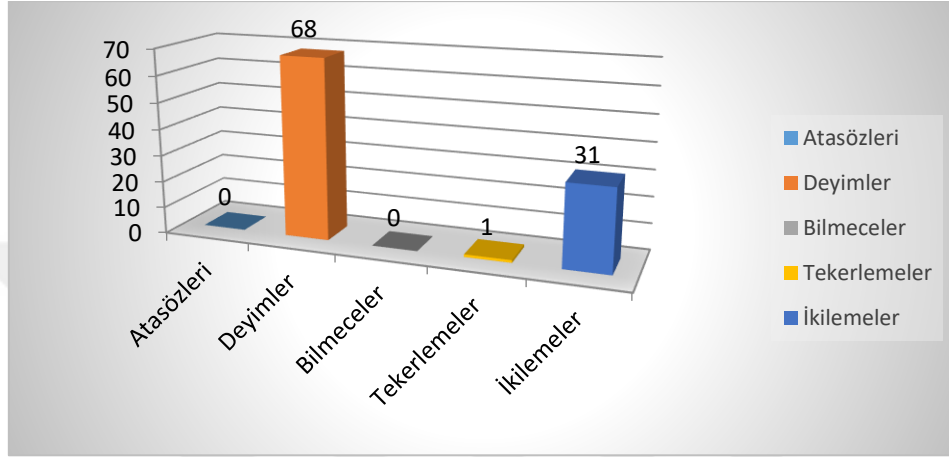
Kaşlarını Çatmak(S.31)	1	Deyim
Katıla Katıla Gülmek(S.58)	1	Deyim
Katıla Katıla(S.58)	1	İkileme
Kayıplara Karışmak(S.57)	1	Deyim
Kendini Aşmak(S.75)	1	Deyim
Kendini Toparlamak(S.85)	2	Deyim
Keyifli Keyifli(S.64)	1	İkileme
Kılı Bile Kıpırdamamak(S.39)	1	Deyim
Kös Kös(S.34)	1	İkileme
Moral Bozmak(S.23)	1	Deyim
Mutlu Mutlu(S.91)	1	İkileme
Oralı Bile Olmamak(S.19,62)	2	Deyim
Peşine Takılmak(S.62)	1	Deyim
Pıt Pıt(S.46,50)	2	İkileme
Saçma Sapan(S.75)	1	İkileme
Sırtını Dönmek(S.70,76)	2	Deyim
Suratını Asmak(S.32)	1	Deyim
Şaşkın Şaşkın(S.49,66)	2	İkileme
Şıp Diye Çözmek(S.35)	1	Deyim
Şıp Diye Tanımak(S.78)	1	Deyim
Şıp Diye Yerine Getirmek(S.12)	1	Deyim
Tek Tek(S.11,13,35)	3	İkileme
Tozu Dumana Katmak(S.28)	1	Deyim
Umudunu Kaybetmek(S.39)	1	Deyim
Uzun Uzun(S.50,55,76)	3	İkileme
Yarım Kulak Onları Dinlemek(S.30)	1	Deyim
Yavaş Yavaş(S.20,28,49)	3	İkileme
Yer Yerinden Oynamak(S.35)	1	Deyim
Yerinde Yeller Esmek(S.57)	1	Deyim
Zar Zor(S.85)	1	İkileme

Tablo 10 ele alındığında “Galata’nın Tembel Martısı” adlı hikâye “atasözü, bilmece, tekerleme, ikileme, deyim” gibi söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu hikâyede yazar, atasözü ve bilmecelelere hiç yer vermemiştir.

Tablo 10’a göre kitapta “ardı arkası kesilmemek, arkasından bakakalmak, ayakları yerden kesilmek, bir taşla iki kuş vurmak, birbirine girmek, boş konuşmak, boşa harcamak, buhar olup uçmak, canı sıkılmak, dile getirmek, dilinden tüy bitmek, dudak uçuklamak, ele vermek, eli ayağına dolanmak, eli boş dönmek, eski tas eski hamam, gel zaman git zaman, gıpta etmek, göze almak, gözleri parlamak, gözlerine inanmamak, haberdar etmek, hayran bırakmak, iç çekmek, iç geçirmek, ilgisini çekmek, istifini bozmamak, işi yokuşa sürmek, kafayı üşütmek, kalbini kırmak, kan ter içinde kalmak, kaşlarını çatmak, katıla katıla gülmek, kayıplara karışmak, kendini aşmak, kendini toparlamak, kılı bile kıpırdamamak, moral bozmak, oralı bile olmamak, peşine takılmak, sırtını dönmek, suratını asmak, şıp diye çözmek, şıp diye tanımak, şıp diye yerine getirmek, tozu dumana katmak, umudunu kaybetmek, yarım kulak onları dinlemek, yer yerinden oynamak, yerinde yeller esmek” olmak üzere farklı sıklıkta

deyimlere yer verildiği görülmektedir. Ayrıca “apar topar, bilgiç bilgiç, birer birer, eski püskü, katıla katıla, keyifli keyifli, kös kös, mutlu mutlu, pıt pıt, saçma sapan, şaşkın şaşkın, tek tek, uzun uzun, yavaş yavaş, zar zor” şeklinde ikilemeler de farklı sıklıkta kullanılmaktadır. Tekerlemeye ise sadece kitabın 67. sayfasında “Bir varmış, bir yokmuş” şeklinde yer verilmektedir.

Grafik 9. “Galata’nın Tembel Martısı” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 9’a bakıldığında deyim oranı %68, tekerleme oranı %1, ikileme oranı %31; yer verilmeyen atasözü ve bilmece oranı %0 olarak saptanmıştır.

Yazarın diğer kitaplarına oranla bu kitapta daha az ikilemelere yer verdiği tespit edilmiştir. İncelenen hikâye kitabında 50 deyim toplamda 54 defa; 15 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 25 defa tespit edilmiştir. Atasözü ve bilmece unsurlarına hiç yer verilmemiştir.

5.10. “Akvaryumdaki Tiyatro” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları

Araştırmaya konu olan “Akvaryumdaki Tiyatro” adlı hikâye kitabında yer alan söz varlığına ait bulgular tablo 11’de verilmiştir. Kitapta bulunan unsurların toplam içeriğe oranı grafik 10’da verilmiştir.

Tablo 11: “Akvaryumdaki Tiyatro” Adlı Hikâye Kitabında Söz Varlığı Unsurları ve Frekansları

SÖZ VARLIĞI UNSURU	FREKANSI	TÜRÜ
Aşağı Yukarı(S.42)	1	İkileme
Ballandıra Ballandıra(S.14)	1	İkileme
Bire Bin Katmak(S.15)	1	Deyim
Bol Bol(S.36)	1	İkileme

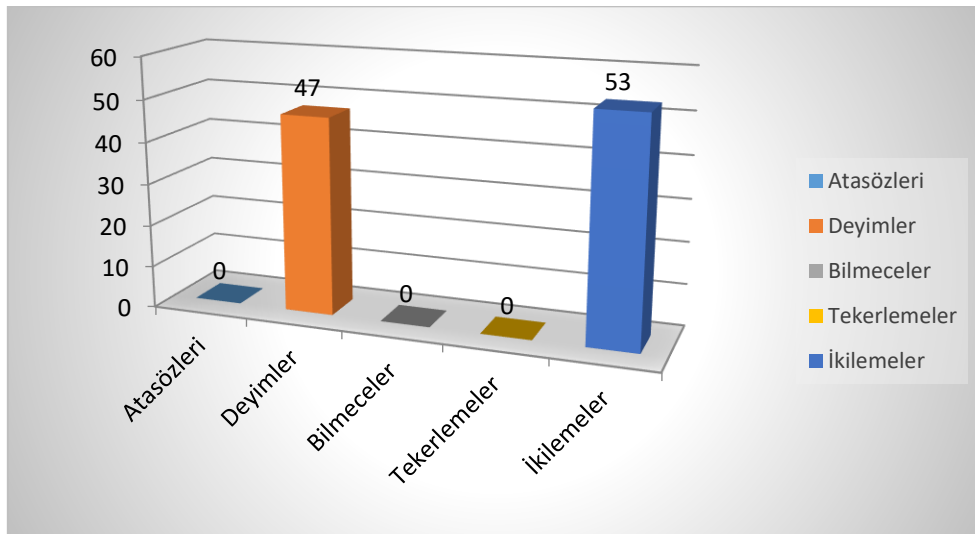
Boynundan Büyük Laflar Etmek(S.32)	1	Deyim
Can Atmak(S.37)	1	Deyim
Canı sıkılmak(S.21)	1	Deyim
Çoluk Çocuğa Karışmak(S.68)	1	Deyim
Dediğe Dedik(S.59)	1	Deyim
Dert Etmemek(S.21,22)	2	Deyim
Eciş Bücüş(S.48,62)	2	İkileme
Fena Halde Bozulmak(S.71)	1	Deyim
Gözlerine Dikmek(S.58)	1	Deyim
Haber Salmak(S.58)	1	Deyim
Harıl Harıl(S.87)	1	İkileme
Hıçkıra Hıçkıra(S.84)	1	İkileme
Horul Horul(S.34)	1	İkileme
İçine Bir Kurt Düşmek(S.49)	1	Deyim
İple Çekmek(S.46)	1	Deyim
İstemeye İstemeye(S.78)	1	İkileme
Kafayı Üşütmek(S.80)	1	Deyim
Kargacık Burgacık(S.33)	1	İkileme
Karman Çorman(S.18)	1	İkileme
Kat Kat(S.62)	1	İkileme
Kırış Kırış(S.91)	1	İkileme
Kolay Kolay(S.23)	1	İkileme
Kolları Sıvamak(S.93)	1	Deyim
Konuyu Açmak(S.66)	1	Deyim
Korktukları Başlarına Gelmek(S.84)	1	Deyim
Masaya Yatırmak(S.92)	1	Deyim
Mideye İndirmek(S.78)	1	Deyim
Mutluluktan Havaya Uçmak(S.13)	1	Deyim
Oflaya Oflaya(S.78)	1	İkileme
Övgüler Yağdırmak(S.52)	1	Deyim
Peşine Katmak(S.59)	1	Deyim
Pılısını Pırtısını(S.83)	1	İkileme
Pırlıl Pırlıl(S.62)	1	İkileme
Pür Dikkat Kesilmek(S.35)	1	Deyim
Ruhu Bile Duymamak(S.18)	1	Deyim
Sağa Sola(S.32)	1	İkileme
Sağa Sola(S.85)	1	İkileme
Sinir Olmak(S.47)	1	Deyim
Soğuk Soğuk(S.50)	1	İkileme
Suspus Olmak(S.59)	1	Deyim
Suya Düşmek(S.88)	1	Deyim
Şapırdada Şapırdada(S.74,78)	2	İkileme
Şapşal Şapşal(S.48)	1	İkileme
Tarihe Geçmek(S.61)	1	Deyim
Tek Tek(S.84)	1	İkileme
Teker Teker(S.37)	1	İkileme
Tekrar Tekrar(S.65)	1	İkileme
Tuhaf Tuhaf(S.44)	1	İkileme
Uzun Uzun(S.25,52)	4	İkileme
Üzgün Üzgün(S.101)	1	İkileme
Vakit Geçirmek(S.45)	1	Deyim
Yan Yana(S.33)	1	İkileme
Yapıp Edip(S.15)	1	İkileme
Yavaş Yavaş(S.22)	1	İkileme
Yok Yok(S.36)	1	İkileme
Yolu Düşmek(S.95)	1	Deyim
Yolunu Gözlemek(S.14)	1	Deyim
Yüreği Atmak(S.42)	1	Deyim

Yüreğine Su Serpmek(S.51)	1	Deyim
Zaman Zaman(S.103)	1	İkileme

Tablo 11 ele alındığında “Akvaryumdaki Tiyatro” adlı hikâye kitabı “atasözü, deyim, ikileme, tekerleme, bilmece” gibi söz varlığı açısından incelenmiştir. Yazarın bu hikâyede atasözü, tekerleme ve bilmecelelere hiç yer vermediği tespit edilmiştir.

Tablo 11’e göre “bire bin katmak, boynundan büyük laflar etmek, can atmak, canı sıkılmak, çoluk çocuğa karışmak, dediğe dedik, dert etmemek, fena halde bozulmak, gözlerine dikmek, haber salmak, içine bir kurt düşmek, iple çekmek, kafayı üşütmek, kolları sıvamak, konuyu açmak, korktukları başlarına gelmek, masaya yatırmak, mideye indirmek, mutluluktan havaya uçmak, övgüler yağdırmak, peşine katmak, pür dikkat kesilmek, ruhu bile duymamak, sinir olmak, suspus olmak, suya düşmek, tarihe geçmek, vakit geçirmek, yolu düşmek, yolunu gözlemek, yüreği atmak, yüreğine su serpmek” şeklinde kitapta farklı deyimlerin kullanıldığı görülmektedir. İkilemeler ise “aşağı yukarı, ballandıra ballandıra, bol bol, eciş bücüş, harıl harıl, hıçkır hıçkır, horul horul, istemeye istemeye, kargacık burgacık, karman çorman, kat kat, kırış kırış, kolay kolay, oflaya oflaya, pılısını pırtısını, pırıl pırıl, sağa sola, sağa sola, soğuk soğuk, şapırdada şapırdada, şapşal şapşal, tek tek, teker teker, tekrar tekrar, tuhaf tuhaf, uzun uzun, üzgün üzgün, yan yana, yapıp edip, yavaş yavaş, yok yok, zaman zaman” olarak kitapta farklı sıklıkta kullanılmıştır.

Grafik 10. “Akvaryumdaki Tiyatro” Adlı Hikâye Kitabının Söz Varlığı Grafiği

Grafik 10'a bakıldığında deyim oranı %47, ikileme oranı %53 ancak yer verilmeyen tekerleme, atasözü ve bilmece oranı %0 olarak saptanmıştır.

İncelenen hikâye kitabında 32 deyim toplamda 33 defa; 32 ikilemenin farklı sıklıklarda toplamda 37 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Atasözü, bilmece ve tekerleme unsurlarına rastlanmamıştır.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

İlkokul birinci kademe okuma alışkanlığının kazandırılacağı, okuma hızının ve kelime kapasitesinin artırılacağı önemli bir dönemdir. Bu dönemde hikâye kitapları çocuklara hem iyi vakit geçirme imkânı tanımakta hem de okuma alışkanlığı kazandırmaktadır. Ayrıca hikâyeler, Türkçenin korunması ve çocuklara doğru kelimeleri öğretmesi bakımından işlevseldir. Bu yüzden söz varlığı hikâye kitaplarında zengin bir şekilde kullanılmalı ve bu hikâye kitapları okur seviyesine uygun sözcüklerle yazılmalıdır. Hikâye kitapları söz varlığı ve cümle kuruluşları açısından ne kadar zengin olursa, gelecek kuşaklara da Türkçenin doğru halini aktarma oranı o kadar yükselecektir. Bununla birlikte her şeyin dijitalleştiği ve çocukların elektronik zehirlenmeye maruz kaldığı bu çağda hikâye kitapları iyi bir kurtarıcı rolündedir. Çocuklara dilsel kazanım yanında, sosyal, ahlaki, içsel, duygusal ve matematiksel birçok kazanım sağlayan bu kitaplar Türkçenin doğru kullanımı bakımından önem arz etmektedir. Dillerin öz değerlerini yitirdiği ve yozlaştığı bu dönemde Türkçenin söz varlığını korumak ve gelecek nesillere aktarımını sağlamak için en iyi yöntemlerden biri de amacına ve kullanım alanına uygun olarak yazılan hikâye kitaplarıdır.

Bu çalışmada Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler dizinindeki on (10) hikâye kitabı söz varlığı açısından incelenmiş, tablo ve grafik vasıtasıyla söz varlığı unsurları, kullanım sıklıkları/frekansları kategorileştirilmiş ve görselleştirilmiştir. Bunun sonucunda Behiç Ak'ın on (10) hikâye kitabında yer alan söz varlığı unsurlarının sayı ve çeşitlilik bakımından birbirinden ayrıştığı sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda yazarın incelenen eserlerinde 5 atasözünün farklı frekanslarda toplamda 5 defa; 3 tekerlemenin 4 defa; 423 deyim farklı frekanslarda toplamda 466 defa; 242 ikilemenin farklı frekanslarda toplamda 323 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Kitapların tümünde söz varlığı unsurlarının toplam içeriğe oranları ise şu şekildedir: deyim %58, ikileme %40, atasözü %1 ve tekerleme %1 oranındadır. Yazarın sıklıkla deyimleri ve ikilemeleri kullandığını; nadiren atasözlerine ve tekerlemelere yer verdiğini; ancak bilmecelelere de hiç yer vermediğini görmekteyiz.

Söz konusu incelenen kitaplarda deyim kullanım oranı diğer kalıplaşmış söz varlıklarına göre daha yüksektir. Aksan (2008: 32) deyimleri bir dili günlük hayatında konuşan bir toplumun dünyaya ilişkin düşüncelerini, yaşam şeklini, yaşadığı çevreyi, gelenek ve göreneklerini, toplum için önem arz eden ve manevi değerlerini yansıtan, toplumun var oluş

biçimini ortaya koyan sözler olarak açıklamaktadır. Hem açıklamadan hareketle hem de Behiç Ak'ın kitaplarında deyimleri sıklıkla kullanması, çocukların dil gelişimine olumlu bir katkı sağlayarak adeta kültürü dilde yaşatmaktadır. Araştırmaya konu olan bu eserlerde, deyimlerin içerikle uygun olması, deyimlerdeki imgesel aktarımlar ve benzetmeler Türkçenin anlatım gücünü ortaya çıkarmıştır. Deyimler içerdiği kültürel imgelerle anlatımı renkli ve ilgi çekici hale getirmiştir.

Kitaplarda söz varlığı unsurlarından ikilemelerin çeşitliliğine ve kullanım frekansına bakıldığında kullanım oranının deyimlerden sonra diğer söz varlığı unsurlarına göre yüksek olduğu görülmektedir. İkileme için “Türkçedeki olay, çoğu yeni kavram anlatmak veya belli bir kavrama değişik bir renk vermek üzere birbirine koşulan iki kelimedenden tek bir kuruluş, temelli, anlamca bağımsız bir kuruluş türetmek yolunda bir yapı yöntemi” (Ağakay, 1988: 98) tanımı yapılmaktadır. İkilemelerin hikâyelerde yeterli bir düzeyde kullanılması, anlatımın akıcı kılınması ve durumun etkili bir şekilde anlatılması bakımından önemlidir. Çürük'e (2016: 410) göre ikilemeler “anlamı güçlendirir ve bazen etkisi az olabilecek bir sözcük ya da yapı yerine kullanılarak farklı anlamlar içerebilir. Dahası ses ve sözcük tekrarı dolayısıyla ahenkli bir anlatım sağlar”. Bu da çocukların kelime öğreniminde ikilemelerin oyun ve şarkıyı barındırması açısından önemlidir.

İncelenen çocuk kitaplarında atasözleri az kullanılan söz varlığı unsurlarıdır. “Kültür aktarımında, ana dili öğretiminde atasözleri ve deyimler önemli rol oynamaktadır. Millî, ahlaki ve kültürel değerler atasözleri ve deyimler vasıtasıyla kolaylıkla özümsetilebilmektedir” (Bulut, 2013: 572). Ataların ilim, irfan ve deneyimlerini genç kuşaklara aktarmasında atasözleri önemli bir söz varlığı unsurudur. Ayrıca atasözleri içinde barındırmış olduğu çift yönlü çıkarım ile çocuklara dil kazanımının yanı sıra beyin gelişimi de sağlamaktadır. Az sözle çok şey ifade eden atasözleri, üzerinde düşünmeyi gerektiren, farklı yönlerden değerlendirilmeye imkân tanıyan ve öğüt verici bir mahiyete sahiptir. Atasözlerini öğretmek çocukların dilsel zekâlarından beyin gelişimine, ahlak gelişiminden karakter gelişimine kadar birçok alanda fayda sağlamaktadır. Hikâye kitapları gibi, özellikle çocuklara yönelik kitaplarda daha fazla atasözü kullanılmalıdır ve böylece çocukların dilsel zekâsının yanında ahlaki gelişimine de katkı sağlanmalıdır.

İncelenen kitaplarda atasözlerinden sonra kullanım sıklığı az olan söz varlığı tekerlemelerdir. Tekerlemelerin Türkçeyi güzel kullanma ve diksiyon dersleri için kullanım önemine sahip olduğu bilinmektedir.

Bu yüzden kitaplarda tekerleme unsurlarının yeteri kadar kullanılması hem Türkçeyi düzgün konuşma hem de okumaktan zevk almayı sağlaması açısından önerilmektedir (Anılan, Girmen, Öztürk & Koçkar, 2004; Esen, 2008).

Diğer yandan kitaplarda inceleme sonucunda hiç karşılaşılmayan söz varlığı unsuru bilmecelerdir. Sözlü kültür toplumlarının düşünce dünyasını açıklayan ve bu toplumlara soru üretmeyi ve yanıt bulmayı öğreten, kültürel belleğin oluşmasında ve böylece geleceğin kurgulanmasında ve yönetilmesinde temel oluşturacak bilmeceler, dünya halkbiliminin olduğu gibi, Türk halkbiliminin de en yaygın ve zengin türlerindendir (Özdemir Mete, 2016: 32). Çünkü bilmecelerin, insanın zihinsel işlevinde artış sağladığı ve dilsel becerilerin gelişimine olumlu katkısı olduğu bilinmektedir. Matematiksel zekâyı da etkileyen bilmeceler, hem Türk kültüründen hem de öz Türkçeden sözcükler taşıması bakımından da önemlidir. Bu yüzden çocuklara bilmece öğretmek, onların zihinleri açık tutmak ve kelime haznelerini sürekli yoklamak dilsel zekâ açısından da önemlidir. Hikâye kitaplarının söz varlığı unsurlarından bilmecelerle zenginleştirilmesi, çocukların çok yönlü gelişimine olumlu katkılar sağlamaktadır.

Özetle, Behiç Ak eserlerinde söz varlığı unsurlarını deyimler ve ikilemeler yoluyla yeterli çeşitlilikte ve frekanslarda kullanmıştır. Ancak tekerlemeler ve atasözleri açısından bu yeterliliği görememekteyiz. Atasözleri ve tekerlemeler çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlamakta ve okumayı heyecanlı bir hale getirmektedir. Ayrıca atasözlerindeki mesajların öğüt niteliğinde olması çocukların ahlaki gelişimine de katkı sağlamaktadır. Son söz varlığı olarak ele alınan bilmecelerin inceleme sonucunda kitaplarda hiç yer almaması, çocuğun kitap okurken zihinsel faaliyetler yapmamasına ve çıkarımlarla sonuca ulaşamamasına sebep olmuştur. Bu da hikâye kitaplarında bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Hikâye kitaplarında çocukların ilgisini çeken bilmecelere yer verilmesi okuma alışkanlığı kazandırılmasında ve Türkçenin kültürel değerlerinin aktarılmasında iyi bir avantaj sağlayacaktır.

Bu çalışmada incelenen hikâye kitaplarının dilsel unsurlar bakımından içlerinde çocukların Türkçe kelime haznelerini artırmaya yönelik çeşitli söz varlığı unsurları bulundurduğu tespit edilmiştir. Kitapların söz varlığı unsurlarından deyim ve ikilemelere ağırlık vermesi çocukların dilin kültürel yanını da içselleştirmesi bakımından önemlidir. Türkçe derslerinde deyimlerin ve ikilemelerin öğretiminde söz konusu söz varlığı unsurlarının çeşitliliği bakımından bu kitaplardan yararlanılabilir.

Ayrıca Türkçe derslerinde ders kitaplarına alternatif olarak bu hikâye kitaplarının kullanımı öğrencilere hem eğlenecekleri bir aktivite olacak hem de sahip oldukları Türkçe söz varlığına katkı sağlayacaktır. Bu anlamda Behiç Ak'ın söz konusu hikâye kitapları okuma etkinliklerine uygun bulunmuş ve bu yönde tavsiye edilmektedir.

Kitaplardaki söz varlığının çeşitliliği ve zenginliği söz konusu çözümleme sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın sonucunda Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler dizinindeki on (10) hikâye kitabı dilsel ögeler açısından zengin ve Türkçenin söz varlığını yansıtan güzel örnekler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Böylece Behiç Ak'ın incelenen kitaplarında Türkçeye has bir dil kullanması ve cümle yapısının Türkçeye uygun olması sebebiyle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda Türkçe derslerinde bu kitaplardan yararlanılması tavsiye edilmektedir. Bu çalışmayla hem çocuk edebiyatı veri tabanı oluşturma hem de Ak'ın çocuk edebiyatı alanında verdiği eserlerle ilgili yapılacak söz varlığı çalışmalarına yol gösterici olması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağakay, M. A. (1988). Türkçede kelime koşmaları. *TDAY- Belleten 1954*, ss. 97- 104.
- Ak, B. (2017a). *Akvaryumdaki tiyatro* (25.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2017b). *Alaaddin'in geveze su boruları* (25.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2017c). *Pat karikatür okulu* (28.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018a). *Buzdolabındaki köpek* (27.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018b). *Galata'nın tembel martısı* (33.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018c). *Geçmişe tırmanan merdiven* (17.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018d). *Güneşi bile tamir eden adam* (50.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018e). *Havva ile kaplumbağa* (19.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018f). *Kedilerin kaybolma mevsimi* (31.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, B. (2018g). *Vapurları seven çocuk* (35.Bs.). M. Beykan (Ed.). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Aksan, D. (2002). *Ana dilimizin söz denizinde*. Ankara: Bilgi.
- Aksan, D. (2006). *Türkçenin sözvarlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Aksan, D. (2008). *Türkçenin gücü*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Aksoy, Ö. A. (1989). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü 1-2* (Genişletilmiş Beşinci Baskı). İstanbul: İnkılap.
- Akyalçın, N. (2007). *Türkçe ikilemeler sözlüğü*. İstanbul: Anı
- Albayrak, N. (1983). *Folklorumuz ve Erzincan*. Erzincan: Erdav.
- Anaz, Z. (2018). *Mavisel Yener'in çocuk edebiyatı yapıtlarının dil özellikleri, söz varlığı, anlatım teknikleri ve dış yapı özellikleri bakımından incelenmesi* (Doktora Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.

Anılan, H. Gimmen, P. Öztürk, A. and Koçkar, M. T. (2004), *Geleneksel çocuk oyunlarının eğitimsel değeri*, OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı, Kelebek Matbaası, İstanbul.

Aydemir, D. (2018). Çaresiz romanındaki Mediha ve Münir karakterlerinin beden dilinin ve kişilerarası iletişiminin incelenmesi. M. Gün (Ed.). *Bilimsel Araştırmalar Kitabı: Sosyal Bilimler Dil ve Edebiyat içinde* (ss. 21-30). Ankara: Akademisyen yayınevi.

Aydoğdu, Z. (2019). *Çocuğa hitap eden animasyon sinema filmlerinin ortaokul öğrencilerinin söz varlığına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Aytan, T. (2016). *Türk çocuk edebiyatı üzerine bir sözvarlığı çalışması: Atasözleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Bilgen, Y. (2017). *1970-2015 yılları arasında yayımlanan çocuk şiir kitaplarındaki söz varlığı* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Boratav, P. N.(1992). *Zaman zaman içinde*. İstanbul: Adam.

Bulut, M. (2013). Türkçe eğitimi ve öğretiminde dil ve kültür aktarımı aracı olarak atasözleri ve deyimlerin önemi. *Turkish Studies*, 8/13, ss. 559-575.

Çobanoğlu, Ö. (2003). Atasözleri, Türk dünyası edebiyat tarihi, *Atatürk Kültür Merkezi*, 28, ss. 151–201.

Çürük, Y. (2016). İkillemelerin dilbilgisel anlamları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 48, ss. 397-411.

Demir, E., Urgan, S. (2016). Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazarları ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme, *Türkiye Eğitim Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Ankara.

Elçin, Ş. (1987). Bilmeceler üzerine. R. Şirin (Ed.). *Çocuk edebiyatı yillığı içinde*. İstanbul: Gökyüzü.

Ergin, M. (2002), *Üniversiteler için Türk dili*. İstanbul: Bayrak basım.

Erkmen, N. (2017). *Çocuk kütüphanelerinde en çok okunan kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelemesi* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara

Ersoy, B.G. (2017). *Türkçe dersinde oyunlaştırmanın ilkökul öğrencilerinin söz varlığına ve motivasyonlarına etkisi* (Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Fidan, Z. (2019). Cahit Uçuk'un "*Türk İkiizleri*" ve "*Gümüş Kanat*" çocuk romanlarının söz varlığı açısından değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Gökşen, E. N. (1956). Tekerlemeler. *Türk Dili*, 54, ss. 367-371.

Gündoğdu, A. E. (2012). *Türk çocuk yazınında söz varlığı: Derlem tabanlı bir uygulama* (Yüksek Lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

Kaçmaz, G. (2018). *Cahit ZARİFOĞLU' nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Katı, Y. (2015). *Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk hikâyelerinde değerler eğitimi ve söz varlığı* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Kaya, D. (1999). *Anonim halk şiiri*. Ankara: Akçağ.

Korkmaz, Z. (2007). *Türk dili ve kompozisyon*. Ankara: Ekin.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi. (S. A. Altun, A. Ersoy Çev.). Ankara : Pegem Akademi.

Morina, F. (2015). *Reşit Hanadan'ın romanlarında söz varlığı* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.

Oruç, B. (2019). *Kemalettin TUĞCU' nun hikâyelerinde söz varlığı* (Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Onuk, E.Ö (2012). Adapazarı Merkez İlçesindeki Okul Öncesi Kurumlarında Okutulan Masalların Söz Varlığının 6 Yaş ÇFdeocukları Düzeyine Uygunluğu (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Özcan, M.F. (2019). Bilmecelelerin çocukların dil ve oyun becerilerinin gelişimine etkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar*, Ekin Yayınevi: Bursa.

Özdemir Mete Ö. (2016). *Sevim Ak'ın çocuk edebiyatı yapıtlarının söz varlığı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem.

Şen, E. (2009). *1980'den günümüze çocuk edebiyatı alanında yazılmış yerli çocuk tiyatrosu metinlerinin söz varlığı üzerine bir inceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Şendağ, B. A. (2009). *Sayışma ve tekerleme derlemeleri- çözümlemeleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Şimşek, B. (2018). *Çevrimiçi oyunların Türkçenin söz varlığına etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Şimşek, R. (1987). *Örneklerle Türkçe sözdizimi*. Trabzon: Kuzey Gazetecilik Matbaacılık.

Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Trim, M. (2004). *growing and knowing a selection guide for children literature*. München: Die Deutsche Bibliothek.

Türkben, T. (2012). *Ömer Seyfettin hikâyelerinde söz varlığı* (Yüksek Lisans Tezi). Bozok Üniversitesi, Yozgat.

Uslupehlivan, E. (2018). *Hasan Latif Sarıyüce'nin çocuk romanlarında değer eğitimi ve söz varlığı* (Yüksek Lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.

Üstüner, A. (2002). Olumsuz yargılı atasözleri. *TDK Türk Dili Dergisi*, 601, ss. 35-42.

Yalman (Yalkın), A. R. (1977). *Cenupta Türkmen Oymakları II*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

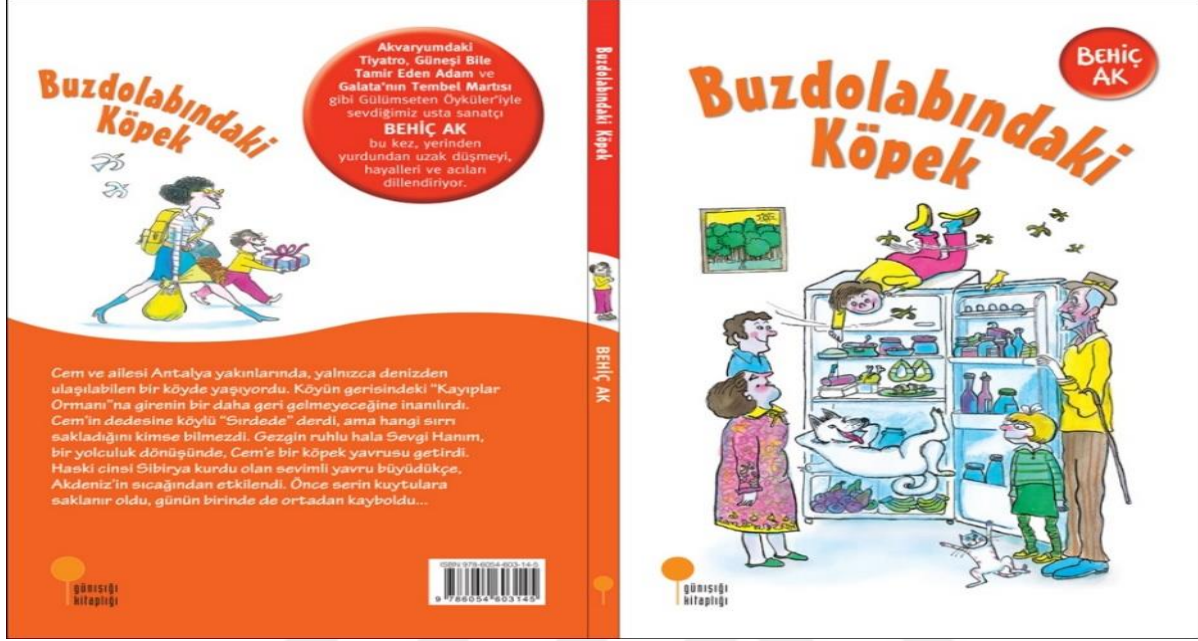
Yolcu, F. (2018). *“101 Türk Efsanesi” adlı eserin söz varlığının Türkçe öğretimi açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Zullinger, H. (1997). *Çocukta oyunla tedavi* (çev. Kâmuran Şipal). İstanbul: Cem.

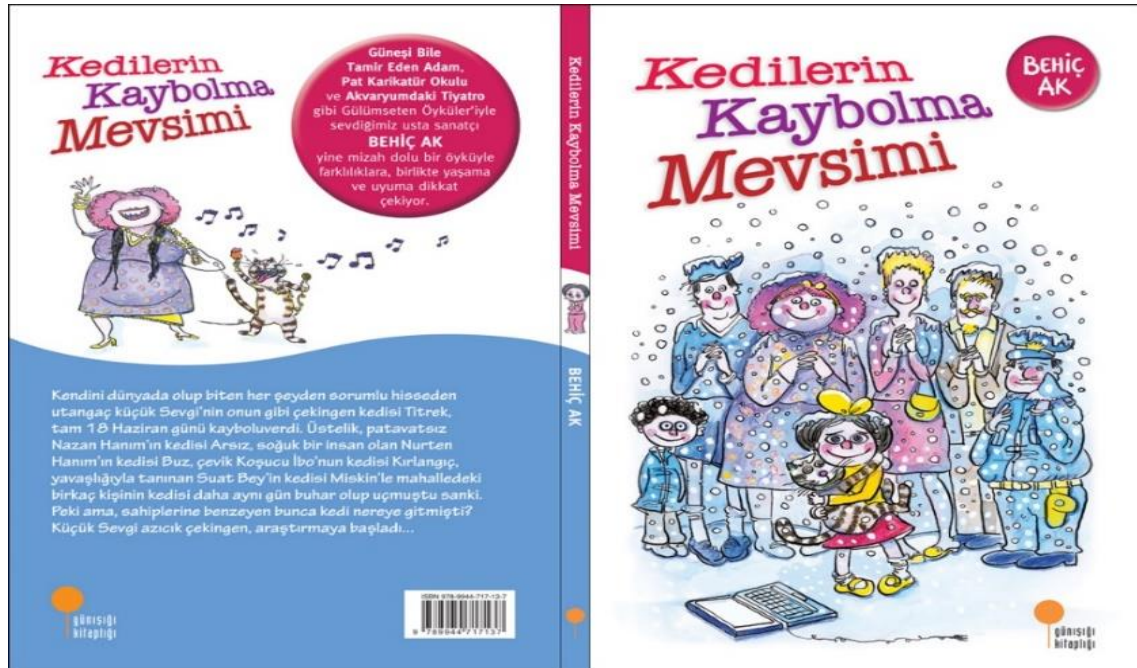
EKLER

EK-1

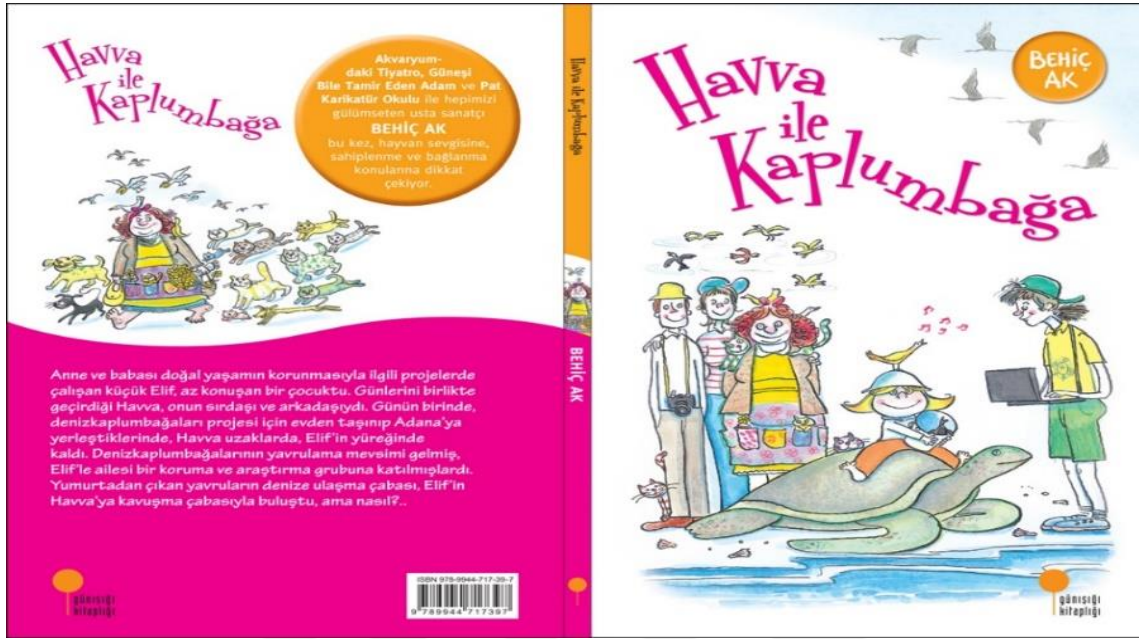
1. “Buzdolabındaki Köpek” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

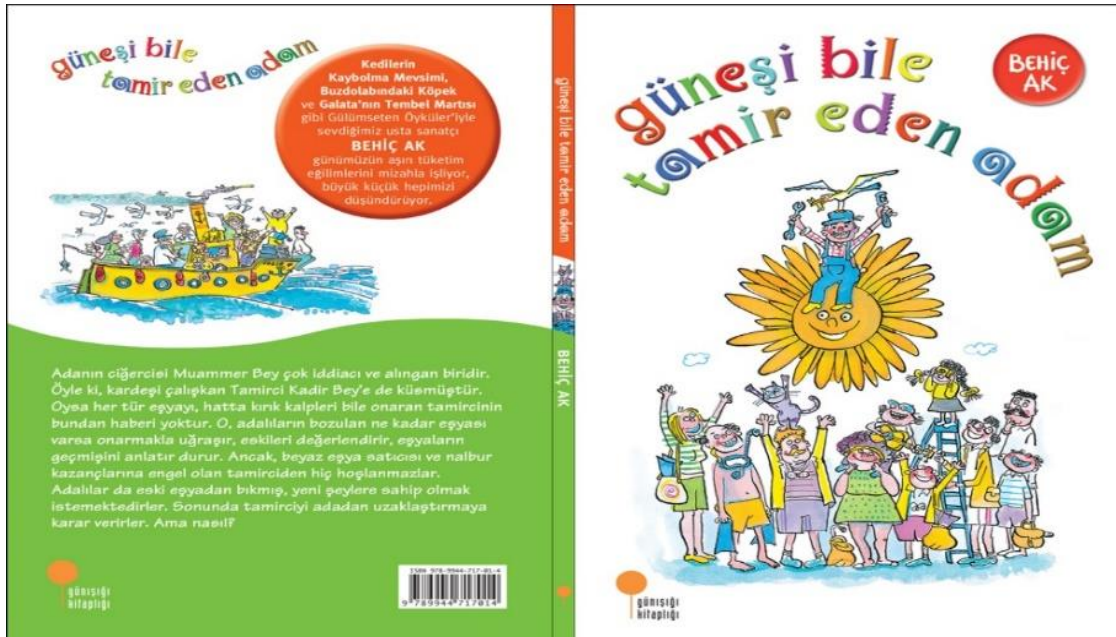
2. “Kedilerin Kaybolma Mevsimi” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

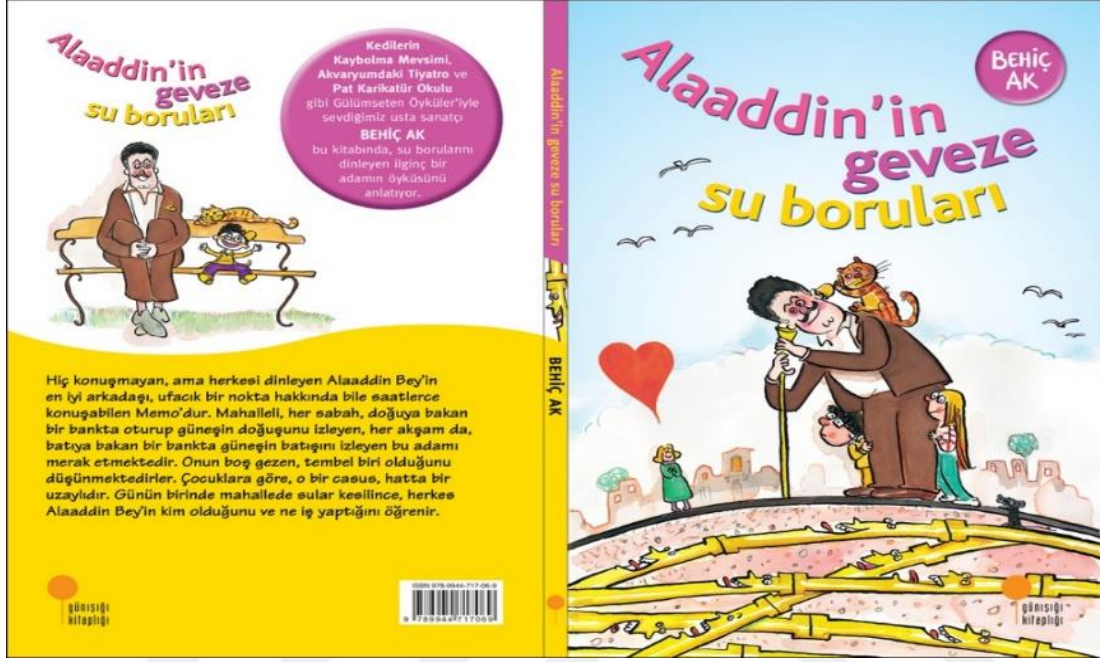
3. “Havva ile Kaplumbağa” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

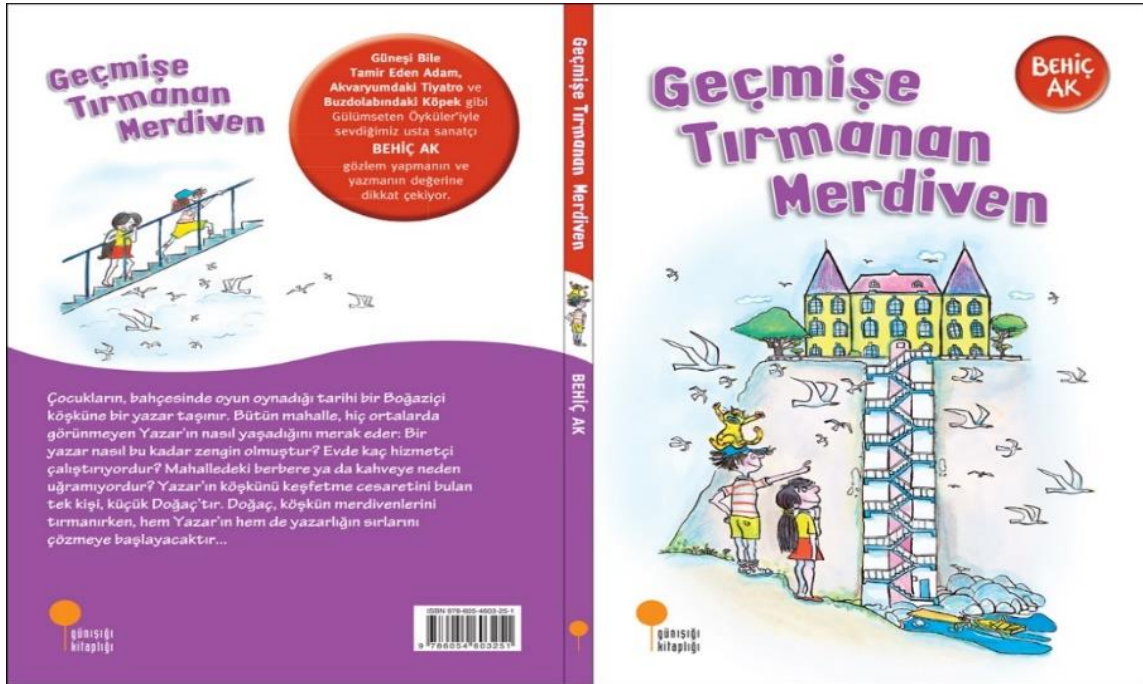
4. “Güneşi Bile Tamir Eden Adam” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

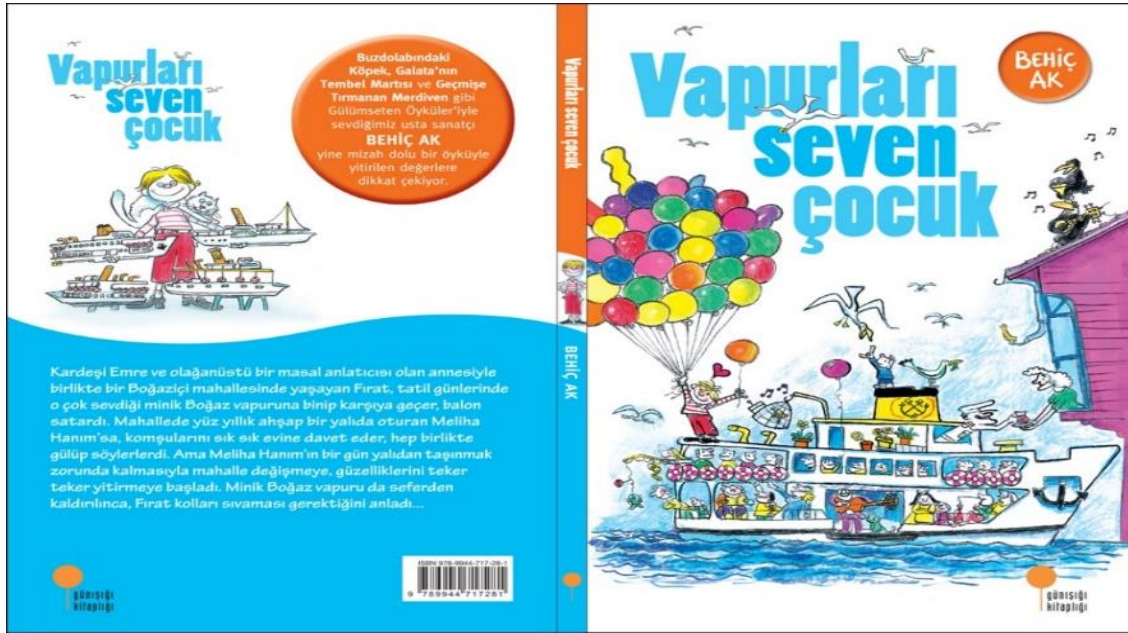
5. “Alaaddin’in Geveze Su Boruları “ adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

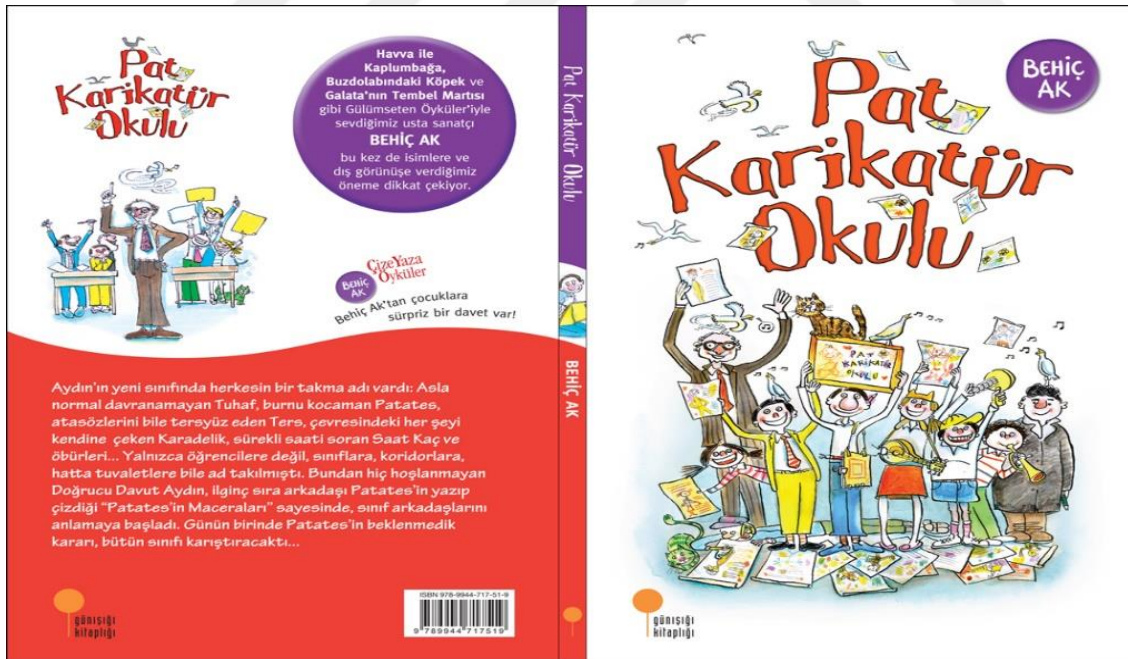
6. “Geçmişe Tırmanan Merdiven” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

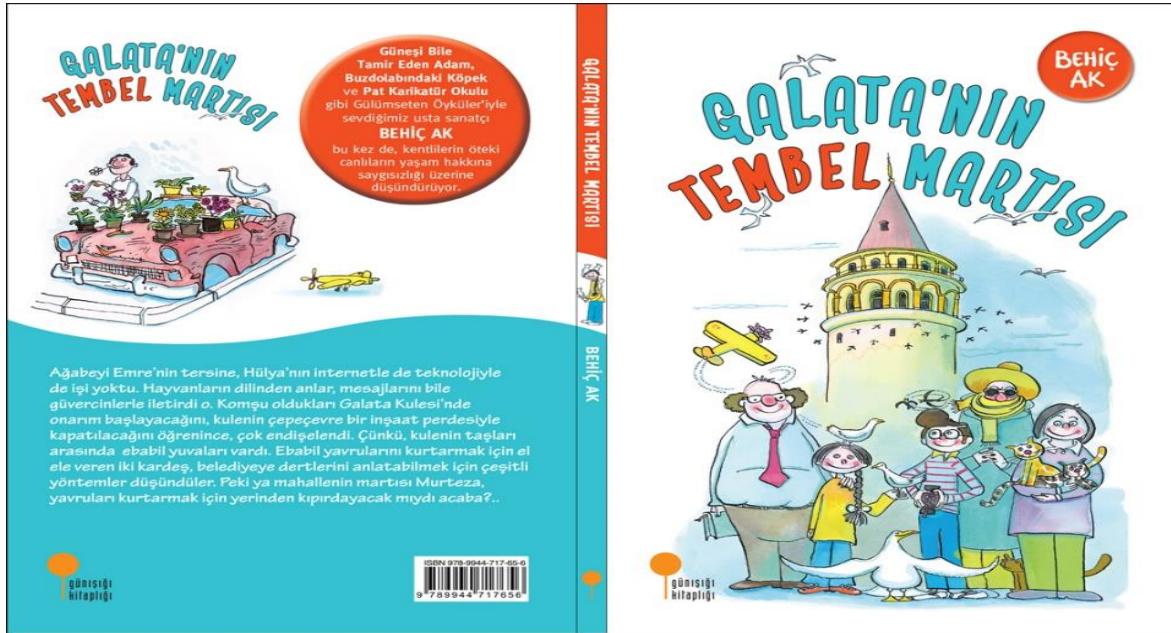
7. “Vapurları Seven Çocuk” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

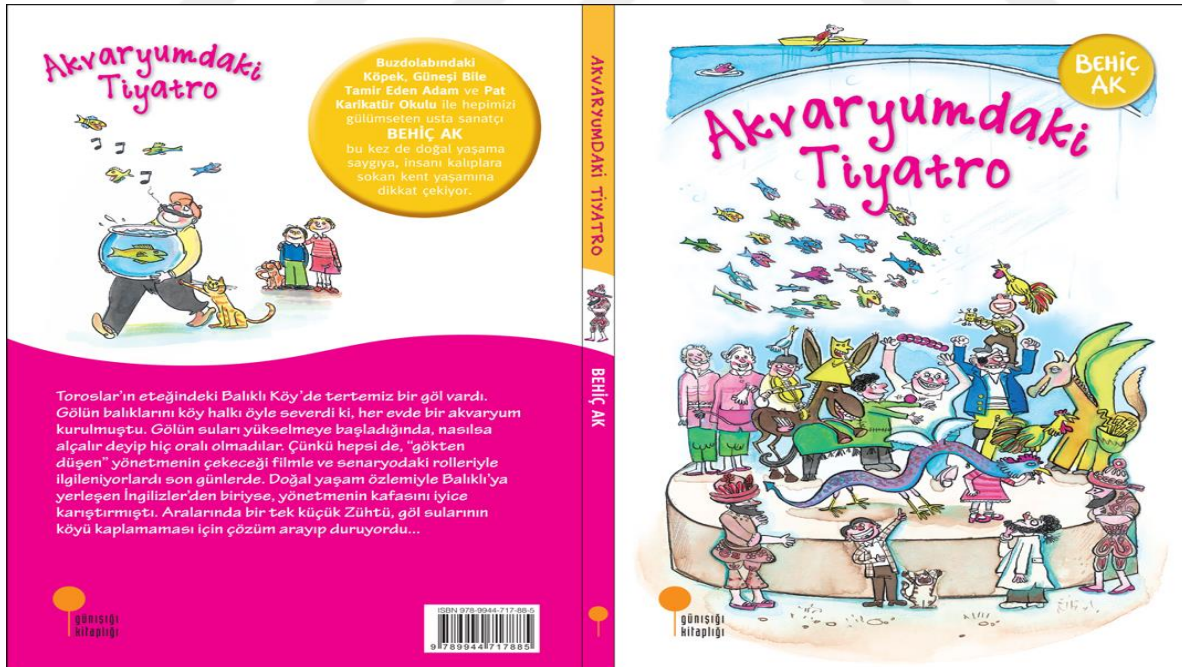
8. “Pat Karikatür Okulu” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

9. “Galata’nın Tembel Martısı” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

10 “Akvaryumdaki Tiyatro” adlı hikâye kitabının ön ve arka kapak tasarımı:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Mehmet UZ

Doğum Tarihi: 05.10.1988

Doğum Yeri: Çukurlu Köyü, İdil/ŞIRNAK

E-posta adresi: meuz@agri.edu.tr

emin_11f@windowlive.com

Telefon: 05437786750

Öğrenim Bilgileri:

2016-2019 Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi/ Atatürk Üniversitesi Ortak Program

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı (Yüksek Lisans)

2015 - 2016 Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği (Lisans)

2011-2013 Anadolu Üniversitesi, Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Bölümü (Ön Lisans)

2008 – 2012 Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği (Lisans)

2004 - 2007 İdil Lisesi

1999-2004 İdil Atatürk İlköğretim Okulu

1997-1999 İdil YİBO

İş Deneyimi:

2013 – (Devam ediyor) Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığında
Bilgisayar İşletmeni Merkez/AĞRI

2012-2013 Anafartalar İlkokulu, Sınıf Öğretmenliği İdil-ŞIRNAK